

Koulutoimenjohtaja

2.9.1986

Jakelussa mainituille

Hyvät ystävät

Koska allekirjoittaneelta on useaankin kertaan kyselty, miten kaikki alkoi ja miten ensimmäiset vuodet kouluhallituksen tutkimusryhmän toiminnassa menivät eli miten koulututkimus Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen suojissa pantiin käyntiin, olen kirjoitellut oheisen muistelman ja liittänyt mukaan joitakin sellaisia luetteloita ja raportteja, joita ei liene edes KTL:ssä arkistoituna.

Ystävällisin terveisin

Pekka Käppi

JAKELU

Erkki Aho
Jouko Kari
Kimmo Leimu
Kalevi Mesimäki
Pentti Pihanen
Manu Renko
Oiva Ylimentalo
Sauli Takala

LIITTEITÄ

31.8.1986

1

KOULUHALLITUKSEN TOIMEKSIANTOTUTKIMUKSEN ALKUTAIVAL 1964-1970
KASVATUSTIETEIDEN TUTKIMUSLAITOKSESSA

1. Tutkimustoiminnan käynnistyminen

Yhtenäiskoulutyyppiin peruskoulujärjestelmään tähtäävä hallinnollis-organisatorinen koulukokeilu laajeni 1960-luvun alkupuolella jo varsin mittavaksi. Keski-Suomessa kokeiluun osallistui Hankasalmi, Toivakka ja Säynätsalo. Tuli yhä ilmeisempää tarvetta tehostaa kokeilun seuranta- ja tulosten analysointia organisoimalla koulukokeiluun liittyvää tutkimusta.

Kasvatustieteiden tutkimuskeskus (KTK) eli nykyinen Kasvatustieteiden tutkimuslaitos (KTL) teki ensimmäisen aloitteen tutkimuksen järjestämisestä. Siinä ehdotettiin kokeiluun liittyvän tutkimustoiminnan organisoimista Kasvatustieteiden tutkimuskeskuksessa Jyväskylässä. Keväällä 1964 tutkimuskeskus teki ensimmäisen yksilöidyn ehdotuksen kansa- ja keskekoulussa annettavan ruotsin ja englannin kielen opetuksen tutkimisesta sekä siitä aiheutuista kuluista.

Valtion tulo- ja menoarviossa oli 1965 osoitettu kouluhallituksen käyttöön mainittua tarkoitusta varten 15.000 markkan määräraha, josta voitiin kuitenkin valtion yleisen säästökampanjan takia käyttää vain 12.000 markkaa. Kouluhallitus teki kesäkuussa 1965 sopimuksen KTK:n tutkimusmäärärahojen käytöstä ja määräsi samalla edustajansa valiokuntaan, joka oli perustettu johtamaan koulukokeiluun liittyvää tutkimusta. Valiokuntaan kuului kouluhallituksen kahden ylitarkastajan lisäksi KTK:n edustajia.

Kokeiluun liittyvän tutkimuksen tehtävät lisäntyivät pian suuresti. Tutkimusmäärärahoja saatiin 1966 yhteensä 20.000

2

markkaa. Ilmeni tarvetta koordinoida tutkimusta, jonka toivottiin rakentuvan laajemmalle pohjalle. Kouluhallituksen toimeksiantotutkimus haluttiin tehokkaamman ja kokonaisvaltaisemman ohjauksen ja kontrollin alaiseksi.

Kouluhallitus organisoi koulukokeiluun liittyvän tutkimuksen johdon uudelleen ja laajemmalle pohjalle. Tutkimuksen johtamista ja koordinoimista varten perustettiin pysyvä valiokunta, jonka johtajaksi määrättiin silloinen vt. koulutoimenjohtaja Urho Somerkiivi ja muiksi jäseniksi kouluneuvos Klas Wallin, tp. kouluneuvos Vesa Lyytikäinen, ylitarkastaja Jouko Rähä, tp. kouluneuvos Reijo Virtanen ja ylitarkastaja Erkki Aho, joka toimi valiokunnan sihteerinä. Lisäksi valiokuntaan kuului KTL:n edustajana tohtori Juhani Karvonen. Pysyvän valiokunnan lisäksi kouluhallitus nimesi erillisen työvaliokunnan, johon kuului kokeilukoulujen opettajia ja tutkimusvaliokunnan sihteerit.

Koulukokeiluun liittyvän tutkimuksen 1965 tehtäviin kuului ruotsin ja englannin koulusaavutuskokeilten laatiminen, jota teki lehtori Rauno Piirtola. Lisäksi aloitettiin tutkimus, joka koski sanavaraston kartuttamisen vaikutusta luku- ja kirjoitustaidon oppimiseen kansakoulussa. Anja Lahtinen aloitti tutkimuksen, jonka tarkoituksena oli selvittää kansakoulun ruotsin kielen opetuksen vaikutus äidinkielen taitoon. Käynnistettiin myös luokan homogeneisuuden ja laskennon koulusaavutusten tutkimus.

Edellä mainittujen tutkimusteemojen käsitteilyä jatkettiin vuoden 1966 aikana, jolloin päätömisessä työssä voitiin pitää kaksi tutkimusassistenttia. Kielten koulusaavutuskokeita kehittämään palkattiin kandidaatit Sauli Takala ja Heikki Kokkonen lehtori Piirtolan siirrettyä muhlin tehtäviin.

Voidaanakin todeta, että kahden ensimmäisen vuoden tutkimukseen käytetty työ oli pääasiassa valmistelevaa. Tutkimusvaliokunnan organisoituminen ja kouluhallituksen ja KTK:n yhteistyö käynnistyi kuitenkin yhä tehokkaammin. Voitiin havaita, että tutkimushenkilöiden oli aluksi hiukan outoa

asennoitua soveltavan tutkimuksen ja toimeksiantotutkimuksen asettamiin vaatimuksiin. Kouluhallituksen tutkimusvaliokunnalta odotettiin myös pitkän tähtäyksen tavoite- ja toteutusohjelmaa koulukokeiluun kytkeytyvää tutkimusta varten. Samalla, kun tunnustettiin ja tulttiin tutuiksi soveltavan ja toimeksiantotutkimuksen kanssa, toivottiin koko ajan tavoitteellista, pitkäjänteistä ohjelmaa ja riittävää rahoitusta.

2. Tutkimustoiminta 1967-1970

Tulin kouluhallituksen toimeksiantotutkimukseen mukaan vuoden 1967 alusta. Tohtori Juhani Karvonen oli jo edellisessä syksynä ottanut yhteyttä ja saanut puhutuksi minut ympäri niin, että virkavapaus opettajanvirastani oli myönnetty, ja saatoin aloittaa työni tammikuussa 1967.

Tammikuun kovilla pakkasilla katselin tulevaa työmaatani silloisessa Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksessa, joka toimi nykyisessä historian laitosrakennuksessa. Oudolta ja yksinäiseltä tilanne vaikutti. Kouluhallituksen tutkimusmäärärahoja oli vuonna 1967 osoitettu KTL:n käyttöön 40.000 markkaa. Lisäksi toiseksi tutkimusassistentiksi kiinnitettiin määrärahoilla englannin ja ruotsin kielen koulusaavutusten tutkija, humanististen tieteiden kandidaatti Sauli Takala. Tehtävänäni oli referoia koti- ja ulkomaisia koulututkimuksia, laatia selvityksiä kouluhallituksen määräämistä aiheista ja tarvittaessa tehdä aiheisiin liittyviä empiirisiä tutkimuksia.

Vuoden 1967 aikana tutkittiin koko ikäluokan oppimistuloksia ruotsin kielessä, vertailtiin peruskoulun ja keski-koulun oppilaiden ruotsin ja englannin kielen koulusaavutuksia. Teimme myös vertailevan tutkimuksen, joka selvitti kokeilukoulujen oppilaiden sijoittumista ja menestymistä lukiossa. Koulusuoritusten ja koulumatkojen välisten yhteyksien tutkimus käynnistyi suurehkoilla aineistoilla.

Referoitiinkin, valmistui Ruotsin fysiikan ja kemian oppikurssisuunnitelmiin liittyviä tutkimuksia referaattina, joka julkaistiin raporttina. Lähinä referoitiin Ruotsin peruskoulusta saatuja kokeilu- ja tutkimustuloksia, mm. kykyryhmitys ja koulusaavutukset, koulun differentiaatio ja opetustapahatuma jne. Ns. peruskoulun tietopankin luominen ja kehittäminen aloitettiin vuonna 1967. Yhdestätoista kunnasta kokeiluperskoulun yläasteilla kerättiin systemaattisesti kyselylomakkeilla ja koulukokeilla perustiedostoa, joka sovellettiin käsiteltäväksi koneellisesti. Tästä peruskoulun tietopankista tehtiinkin myöhemmin monia tutkimuksia ja selvityksiä.

Tässä yhteydessä en käy tarkemmin selvittämään kouluhallituksen tutkimusryhmän toimintaa, siltä on erillinen raportti.

Tutkimusmäärärahoja vuodelle 1968 saatiin lisättyä yhteensä 60.000 markkaa, millä voitiin edelleen palkata kaksi päätoimista tutkimusassistenttia ja lisäksi osittain kolmaskin, ensin kandidaatti Pauli Lahtinen ja vuoden loppupuolella kandidaatti Pentti Pihanen.

Vuoden 1968 alusta kouluhallituksen tutkimusryhmä organisoitui ja päätettiin ryhtyä myös julkistamaan saavutettuja tutkimustuloksia. Tutkimusvaliokunta päätti asettaa "johtavan tutkimusassistentin" johtamaan ja organisoimaan tutkimusryhmän toimintaa. Toimeen nimitettiin tämän kirjoittaja.

Tutkimustulokset julkistettiin monistesarjassa, jonka otsikona oli: Kouluhallituksen julkaisuja. Kokeilu- ja tutkimusselosteita. Kustakin raportista otettiin noin 500 kappaleen painos. Luettelo julkaisuista 1968 - 1970 on liitteenä.

Osoittautui onnistuneeksi ratkaisuksi sijoittaa kouluhallituksen kokeiluun liittyvä tutkimustoiminta KTL:n yhteyteen. Tätä voitiin perusteella monin tavoin, perustelut on kirjattu kouluhallituksen toimeksiantotutkimuksesta tehdyn raportin sivuille 8 ja 9.

Vuodelle 1969 tutkimusmäärärahat voitiin kasvattaa 70.000 markaksi. Tutkimustoimintaa ajateltiin suunnata peruskoulun opetussuunnitelmaan ja sen kokeiluun. Tasoryhmityksen ja tutkiopetuksen järjestäminen oli ajankohtainen aihe. Myös opetusvälineiden, oppimateriaalien ja ohjelmoidun opetuksen teemat olivat esillä. Maaseudun kouluongelmien selvittäminen edellytti erityistä huomiota. Koulurakennukset, opetusryhmien koot, luokallejännin ongelma jne. olivat myös aiheina. Kokeilu- ja tutkimusselostettien julkaisuluettelosta käy ilmi, mitä oli todellisuudessa saatu aikaan.

Koko toiminnan ajan oli jatkuvasti panostettava voimia tiedottamiseen. Koko ajan oli taisteltava soveltavaan tutkimukseen ja koulun uudistukseen liittyvään tutkimukseen tulevien määrärahojen puolesta niiden kasvatamiseksi. Käytettävissä oli myönteisellä tavalla lehdistö, radio jopa televisioikin. Varsin tehokkaasti ja laajalla rintamalla käytettiin hyväksi erilaisia kongresseja, koulutustilaisuuksia, kokouksia, joissa käytettiin, jos mahdollista, puheenvuoro koulututkimuksen puolesta.

Monta kertaa saattoi kuulioiden ilmeissä nähdä erilaisia hymynkareita, kun koulututkimuksen vähäisiä määrärahoja vertailtiin vaikkapa riistanhoidon tutkimukseen, siementutkimuslaitokseen tai seerumilaitokseen. Artikkeleista ja esityksistä koottiin raportti Kasvatustieteellisen tutkimuksen asema Suomessa koulureformin lähdeäessä (liite).

Tässä yhteydessä voi luetella seuraavat artikkelit sanoma- ja aikakauslehdissä:

Kasvatustieteellisen tutkimuksen asema peruskoulun uudistuksen kynnyksellä. Suomen sosialidemokraatti 28.5.1967

Kasvatustieteellinen tutkimus, opettaja ja koulun-uudistus. Opettaja 23/1967

Eikä Kasvatustieteellinen tutkimus ole minänsä-tieteellisen tutkimuksen arvoista. Opettaja 24/1967

Pedagogisen tutkimuksen asema Ruotsissa. Opettaja 32/1967

Koulutuksen suunnittelu ja koulun uudistus. Kansan Uutiset 20.12.1967

Koulun uudistukseen liittyvä tutkimustoiminta. Koillis-Häme 20.2.1969

Peruskoulun sisäisen toiminnan kehittämismahdollisuuksia. Opettaja lokakuu 1969

Hyökkäys koulurakennusta vastaan. Kasvatus ja koulu 2/1969

Koulun uudistus, koulutuksen suunnittelu, opettajat. Keski-suomalainen 21.3.1969

Valtakunnallisesta koulurakennuskokeilusta. Kasvatus ja koulu 2/1969

Uudelle koulurakennukselle asetettavia vaatimuksia. Kansan Uutiset 2.7.1969

Peruskoulustako kilpailuyhteiskunnan kasvatustilaitos. Suomen sosialidemokraatti 1.2.1970

Peruskoulun opetussuunnitelma - kehittäelyn lähtökohda. Keski-suomalainen 30.5.1970

3. Koulututkimuksesta peruskoulun toimeenpanoon

Työni kouluhallituksen tutkimusryhmän johtajana ja tutkijana kesti lähes neljä vuotta. Minut valittiin Jyväskylän kaupungin koulutoimenjohtajaksi, viran otin vastaan 1.10.70.

Tästä alkoi uuden koulun toimeenpanovaihe, jossa kehitettiin ja tutkimuksen tuloksia saattoi testata käytännössä.

Kuitenkin ennen irrottautumista tutkimustehtävistä oli valmisteltu vuoden 1971 talousarvio ja tutkimussuunnitelmat. Koulunhallituksen tutkimusosasto muutti Seppälänkaakalle uusiin toimittoihin. Muistaakseni vuoden 1971 talousarvio oli määrältään aivan uutta luokkaa, satoja tuhansia markkoja. Koulututkimus ja koulunhallituksen toimeksiantotutkimus rahoitettiin näistä varoista. Määrärahoja voitiin seuraavina vuosina kasvattaa huomattavasti, mikä merkitsi koko KTL:n uudelleen organisoimista, uusien osastojen ja toimintojen avaamista.

Edellä kuvattu koulunhallituksen toimeksiantotutkimuksen eli koulututkimuksen alkutaival KTL:ssä oli luovaa pioneerityötä. Voi sanoa, että lähes tyhjästä oli luotava tutkimusorganisaatio, oli taisteltava tutkimusmäärärahoista. Hetkessä ei saattanut herpaantua. Ehkäpä tohtori Juhani Karvosen, KTL:n silloisen johtajan, maininta työtodistuksessaani oli oikeaan osunut, kun hän toteaa, että on jouduttu suunnittelemaan ja luomaan koulunhallituksen kokeilu- ja tutkimus-toimiston toimintaa palveleva empiriisen koulututkimuksen organisaatio, kehittelemään tämän tutkimuksen yleisohjelma sekä johtamaan ja toteuttamaan tämä ohjelma alusta alkaen. Tässä työssä piti olla aloitteellinen, tuli hallitua hallinnollis-organisatorisesti eri näkökohdat, oli ymmärrettävä keskitettyä koulututkimuksen problematiikan olennaisiin asioihin sekä uupumatta ja sitkeästi tehtävä tutkimustyötä, tiedotettava tuloksista, luoda erilaisia yhteyksiä koulunhallinnon ja koulututkimuksen sekä varsinaisen koulutuksen henkilöstön välille.

Edellä kuvatussa koulunhallituksen tutkimustoiminnassa jouduin kohtaamaan hyvin paljon koulualan ihmisiä niin käytännön koulutyöstä, tutkimuksesta kuin koulunhallinnostakin. Sillolainen pääjohtaja Oittinen oli varsin merkittävä henkilö myös koulututkimuksen edellytysten luomisessa, ja välittömät ja välilliset kontaktit olivat lukuisat. Keskeisiä henkilöitä

valltion koulunhallinnossa olivat Olli Sampola, Paavo Ruuhijärvi, Voitto Kallio. Alusta alkaen koulunhallituksen kokeilu- ja tutkimustoimiston ylitarkastaja Erkki Aho oli tärkein yhteistyökumppani.

Olli Luonnollista, että peruskoulun puolesta puhujat ja koulun uudistaajat eivät yleisesti vielä silloin olleet kovin keuhutuja ihmisiä. Joskus tilanne ja tunnelmat olivat synkkiäkin. Ehkä ihmislinn ja tapahtumien liittyviä juttuja, muistelmia ja anekdooteja tuolta ajalta saattaisi jossakin yhteydessä pulpadella mieleen paljonkin. Tässä yhteydessä en kuitenkaan laajenna tätä kirjoitusta tuohon suuntaan. Hyvin lukuista oli myös se ihmisten joukko, joka tavattiin KTL:n tutkimus- huoneissa ja käytävillä ajankohtaisista koulupoliittikan ja koulun uudistuksen näkökohdista mielipiteitä vaihtamassa. Nämä henkilöt ovat nyt Jyväskylän yliopistossa tai muissa yliopistoissa ja korkeakouluissa tai koulunhallinnon eri tasoilla työskenteleviä. Nykyinen Keski-Suomen läänin maaherra Kalevi Kivistö oli hyvin usein nähty henkilö KTL:n suojissa. Otavan varatoimintajohtaja Manu Rengon kanssa työskenneltiin pitkä tovi samassa työhuoneessa. Maininnan arvoista on se, että ns. opettajarekisteri, sen suunnittelu, sai alkunsa KTL:sta (ei sinikkaan koulunhallituksen tutkimusryhmästä) erikseen koulunhallituksen toimeksiantotutkimuksena. Asiaa hoiti maisteri Kalevi Mesimäki.

LIITTEET

- Koulunhallituksen määrärahalta KTL:ssä suoritettu koulukokeiluun liittyvä tutkimustoiminta. Raportti. Pekka Käppi 1968.

- Kasvatustieteellisen tutkimuksen asema Suomessa koulureformin lähdeaineissa. Pekka Käppi 1969 tai 1970.

- Luettelo koulunhallituksen määrärahalta KTL:ssä suoritettua tutkimustoiminnasta ja julkaistusta kokeilu- ja tutkimusselosteista 1968.

/phk

KOULUHALLITUKSEN määrärahalta
KASVATUSTIETEIDEN TUTKIMUSLAITOKSESSA suoritetua
KOULUKOKEILUUN LIITTYVÄÄ TUTKIMUSTOIMINTAA

1. Tutkimustoiminnan käynnistyminen

Koulun uudistukseen tähtäävä koulukokeilu on ollut pääasiallisesti hallinnollis-organisatorista. Tällöin on ensisijaisesti haluttu kokeilla ja todeta, miten koulu pystyy toimimaan muutetun tai jopa uuden organisaation puitteissa. Tutkimuksen tehtäväksi jää tällöin useinkin jälkikäteen selvittää, mitä vaikutuksia muutoskella on mahdollisesti ollut. Tällaiseen kokeiluun liittyvän tutkimuksen kenttä on laaja ja sisältää kokeiltavan osan koulun järjestelmää kokonaisuudessaan ja myös siinä rajattuja, spesifisäkin ongelmia.

Sellaista koulukokeilua, jossa on etukäteen huolellisesti suunniteltu koetilanne, joka tutkimuksen ja kokeilun aikana on koko ajan kontrolloitavissa, ei koulukokeilutoimintaan ole liittynyt. Vähistä on ollut myös eri tavoin uudistettujen ja siten myös erilaisten kouluorganisaatioiden kokeileminen ja tulosten vertaileminen kontrolloidussa olosuhteissa. Pääasiassa on kokeiltu vain yhtä organisaatiomallia, ja jos tuloksia on pyritty analysoimaan, on vertauskohteeksi voitu ottaa vain vanhat kouluorganisaatiot, mikäli niistä on säilynyt tai on ollut saatavissa relevanttia tietoa.

Yhteiskoulutyypiseen peruskoulunjärjestelmään tähtäävää hallinnollis-organisatorisen koulukokeilun laajennuttua 1960-luvun alkupuolella jo varsin mittavaksi, katsottiin tarpeelliseksi tehostaa kokeilun seuraamista ja tulosten analysointia organisoimalla

koulukokeiluun liittyvää tutkimustoimintaa. Ensimmäinen aloite tehtiin Kasvatustieteiden tutkimuskeskuksen (nykyisin Kasvatustieteiden tutkimuslaitos) taholta. Siinä ehdotettiin kokeiluun liittyvän tutkimustoiminnan organisoimista Kasvatustieteiden tutkimuskeskuksessa Jyväskylässä. Keväällä 1964 tutkimuskeskuksen toimesta tehtiin ensimmäinen yksilöity ehdotus kansa- ja keskikouluissa annettavan ruotsin ja englannin kielen opetuksen tutkimisesta sekä siitä aiheutuista kuluista. Valtion tulo- ja menovarviossa oli 1965 osoitettu Kouluhallituksen käyttöön mainittua tarkoitusta varten 15 000 markan määräraha, josta voitiin kuitenkin valtion yleisen säästökampanjan ansiosta käyttää vain 12 000 markkaa. Kouluhallitus teki kesäkuussa 1965 sopimuksen Kasvatustieteiden tutkimuskeskuksen kanssa tutkimusmäärärahojen käytöstä ja määräsi semalla edistajansa valiokuntaan, joka oli perustettu johtamaan koulukokeiluun liittyvää tutkimustoimintaa. Valiokuntaan kuului kahden Kouluhallituksen ylitarkastajan lisäksi Kasvatustieteiden tutkimuskeskuksen edustaja.

Kokeiluun liittyvän tutkimustoiminnan tehtävät lisääntyivät pian suuresti. Tutkimusmäärärahoja saatiin 1966 myös lisää (yhteensä 20 000 markkaa), ei kuitenkaan samassa suhteessa kuin mitä tutkimustoiminnalle asetetut tehtävät ja toiveet edellyttivät. Katsottiin tarpeelliseksi koordinoida tutkimustoimintaa, jonka toivottiin rakentuvan laajemmalle pohjalle ja tehokkaamman sekä kokonaisvaltaisemman ohjauksen ja kontrollin alaiseksi. Ajateltiin myös, että tutkimustoiminnan piiriin tulisi saada koulutoimen kenttä laajemmin ja monipuolisemmin. Tätä varten Kouluhallitus organisoi koulukokeiluun liittyvän tutkimuksen johdon uudelleen ja laajemmalla pohjalla. Kouluhallituksen tutkimustoiminnan johtamisesta ja koordinoimisesta varten perustettiin pysyvä valiokunta, jonka johtajaksi määrättiin v. t. koulutoimenjohtaja Urho Somerkiävi ja mukiksi jäseniksi kouluneuvos Klas Wallin, tp. kouluneuvos Vesa Lyyttikäinen,

Ylitarkastaja Jouko Räihä, tp. kouluneuvos Reijo Virtanen ja yli-
tarkastaja Erkki Aho, joka on valiokunnan sihteerinä. Lisäksi va-
liokuntaan tuli kuulumaan Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen
edustajana tri Juhani Karvonen. Pysyvän valiokunnan lisäksi Koulu-
hallitus nimesi erillisen työvaliokunnan, johon tuli kuulumaan ko-
keilukoulujen opettajia sekä tutkimusvaliokunnan sihteeri.

Koulukokeiluun liittyvän tutkimustoiminnan ensimmäisen vuoden
(1965) tehtäviin kuului oppimistulosten mittavälaineiden, lähinnä
ruotsin koulusaavutuskokeiden kehittäminen. Työtä suoritti lehto-
ri Rauno Piirtola, joka aloitti vuoden jälkipuoliskolla myös
englannin koulusaavutuskokeiden laatimisen. Ensimmäisenä Kouluhal-
lituksen Kasvatustieteiden tutkimuskeskuksen yhteistoimintavuotena
käynnistettiin tutkimus, joka koski sanaveraston kartuttamisen
vaikutusta luku- ja kirjoitustaidon oppimiseen kansakoulussa.

Kandidaatti Anja Lahtinen aloitti tutkimuksen, jonka tarkoituksena
oli selvittää ruotsinkielen opetuksen vaikutus äidinkielen tai-
toon kansakoulussa. Luokan homogeenisuuden ja laskennon koulusa-
vutusten tutkiminen käynnistyi myös 1965, vaikka työ suoritettiin-
kin pääasiassa seuraavan vuoden puolella. Myös ylemmänä mainittu-
jen teemojen käsittelyä jatkettiin 1966 myönnetyillä tutkimusmäärä-
rahoilla, joilla voitiin pitää koko vuoden päätoimisessa työssä
kaksi tutkimusassistenttia. Kielten koulusaavutuskokeita kehittä-
mään palkattiin kandidaattit Sauli Takala ja Heikki Kokkonen lehtori
Piirtolan siirrettyä muihin tehtäviin.

Kahden ensimmäisen vuoden tutkimukseen käytetty työ oli pääasias-
sa valmistelevaa. Tutkimusvaliokunnan organisointuminen ja koulu-
hallituksen ja Kasvatustieteiden tutkimuskeskuksen yhteistyö käyn-
nästyi kuitenkin vähitellen yhä tehokkaammin. Tutkimusta johtanei-
den ja varsinaisen työn suorittaneiden henkilöiden lienee aluksi
ollut outoa asennoitua soveltavan tutkimuksen asettamain vaati-

muksiin. Tämä seikka on edelleen havaittavissa, ja myös se, että
koulukokeiluun liittyvän tutkimustoiminnan päälinjat eivät ole
vielä selkiytyneet. Kouluhallituksen tutkimusvaliokunta ei ole tä-
hän mennessä voinut laatia yksityiskohtaista pitkän tähtäyksen
tavoite- ja toteuttamissuunnitelmaa koulukokeiluun kytkeytyvää tutki-
mus toimintaa varten. Ei ole voitu myöskään tarkemmin määrittellä,
kuinka paljon aikaa ja varoja eri tehtäville voitaisiin osoittaa.
On selvää, että esim. kahden viikon toimitusajalla ei voida suo-
rittaa mitään tutkimusta eikä mainitun ajan pitteissä jolllekin
selvittelytyöllekään voida asettaa suurraa vaatimuksia.

2. Tutkimustoimintaa 1967-68

Kouluhallituksen tutkimusmäärärahoja siirrettiin 1967 Jyväskylä-
yliopistolle Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen käyttöön 40 000
markkaa. Tutkimusvaliokunta päätti palkata kaksi tutkimusassis-
tenttia, joista toisen tehtäväksi tuli englannin ja ruotsin kie-
len koulusaavutustutkimus (hum. kand. Sauli Takala) ja toisen teh-
tävänä oli referoia koti- ja ulkomaisia tutkimuksia, laatia selvi-
tyksiä kouluhallituksen määräämistä aiheista ja tarvittaessa suo-
rittaa aiheisiin liittyviä empirisiä tutkimuksia. Toiseksi assis-
tentiksi kiinnitettiin kasv.tiet. maisteri Pekka Käppi.

Vuonna 1967 saatiin käsikirjoitusasteelle tutkimus "Koko ikäluo-
kan oppimistulokset ruotsin kielessä". Peruskoulun ja keskkoulun
oppilaiden ruotsin ja englannin kielen koulusaavutusten vertailuun
kohdistuva tutkimus jatkui. Alkuvuodesta suoritettiin vertaileva
tutkimus, joka selvitteli kokeilukoulujen (kunnallisten kokeilu-
keskikoulujen) oppilaiden sijoittumista ja menestymistä lukiolissa.
Koulusuoritusten ja koulumatkojen välisiä yhteyksiä (lähinnä har-
vaan asutulla maaseudulla) lähdettiin tutkimaan suureholla ai-
neistolla. Osittaituloksia on jo julkistettu, mutta pääosa on vie-

lä analysointivaiheessa.

Referointitehtävää suoritettiin osittain päätoimisten assistenttien osittain ulkopuolisen työvoiman avulla. Pääasiassa on referoitu Ruotsin peruskoulusta saatuja kokeilun ja tutkimuksen tuloksia:

- "Fysiikan ja kemian oppikurssisuunnitelmiin liittyviä tutkimuksia Ruotsissa",
- "Koululaiskuljetuksen ja koulumatkojen vaikutus oppilaiden koulusuorituksiin",
- "Kykyryhmitys ja koulusaavutukset",
- "Koulun työaikojen järjestämisestä viisipäiväiseen kouluviikkoon siirryttäessä" ja
- "Koulun differentiaatio ja opetustapahtuma".

Vuonna 1967 aloitettiin Kouluhallituksen Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksessa toimivan tutkimusryhmän suorittamana ns. peruskoulun "tietopankin" luominen ja kehittäminen. Yhdessätoista kunnassa aloitti syksyllä 1967 toimintansa kokeiluperuskoulujen yläasteet. Näiden koulujen VII luokilla olevista n. 1000 oppilaasta kerättiin kyselylomakkeita ja koulukokeita käyttäen huomattavan laajasti perustiedot, jotka automaattista tietojen käsittelyä varten lävitettiin reikäkortteille. Tarkoituksena on, että "tietopankki" olisi tutkijoiden ja laitosten käytettävissä. Sekä perus- että soveltavalle tutkimukselle voisi olla avuksi, kun on olemassa oppilaiden joukko, josta on kurtistoituu tutkimuksissa yleisimmin käytettävät taustatiedot. Siten välttyttäisiin monikermaiselta tietojen kokoamiselta. Tietojen käyttäminen tulisi kysymyksen esim. oppilaiden suorittamien valintojen seuraamisessa, koulun kehittämiseen liittyvässä opetusmenetelmällisissä ja muissa kokeiluissa ja erityistutkimuksissa. Tähänastisessa koulukokeiluissa on ollut haavoittavissa juuri se puute, että systemaattista kokeilun seura-

mista ei ole pystytty organisoimaan, ja kun ei ole edes kokeilun tuloksista riittävästi koottua tietoa, ei ole ollut jälkikäteenkään mahdollisuutta suorittaa tutkimuksia kokeilun tuloksista.

Tietopankin täydentämistä jatkettiin 1968, jolloin tietoja koottiin kokeiluperuskoulujen n. 1500 VII luokan ja n. 1000 VIII luokan oppilaasta ja n. 200 mainittujen koulujen opettajasta. Lisäksi koottiin koulurakennuksiin, ^eopetusvälineisiin, koulutukseen investoituihin kustannuksiin liittyvää tietoa. Kaiken kaikkiaan on tietopankissa 1969 mennessä talletettuna kokeiluperuskoulujen yläasteiden oppilaista, opettajista ja kouluista useaan sataan muuttuaan nouseva tietomäärä.

Koulukokeilua seuraavan tutkimuksen yhteistyö ammattinvalinnanohjauksen kanssa on käynnistetty. Kun kaikki kokeiluperuskoulujen yläasteet ovat ohjauksen piirissä, voi ammattinvalinnanohjaus ja kokeilua seuraava ja selvittävä tutkimustoiminta koordinoitua toimintansa niin, että voidaan välttää päällekkäistä tietojen koottia ja toisaalta kumpikin organisi voi käyttää hyväksi toisen hankkimia tietoja. Keväällä 1969 aiotaan tietopankkia täydentää VIII luokan oppilaiden osalta ammattinvalinnanohjauksesta saatavilla tiedoilla.

Tietopankin sisältämistä 1967 kootusta materiaalista on suoritettu mm. vuoden 1968 aikana seuraavat tutkimukset:

- "Oppilaineiden suosio peruskoulussa Osa I: Lahjakkuuden yhteys kaikille yhteisten aineiden suosioon",
- "Kokeiluperuskoulujen yläasteen VII luokkien oppilaiden asennoituminen tasoryhmän valintaan",
- "Ala-asteen koulutyyppin ja kokeiluperuskoulujen oppilaiden persoonallisuuspiirteiden ja eräiden kouluelämänsä liittyvien tekijöiden välisiä yhteyksiä",
- Tasoryhmävalinnan pysyvyys peruskoulun yläasteella",

- "Oppiainneiden suasio peruskoulussa. Osa II: Lahjakkuuden yhteys valinnaisaineiden suosiioon".

Kuluvan vuoden aikana Kouluhallituksen tutkimusryhmän toimesta on suoritettu myös seuraavat tutkimukset:

- "Maaseudun pienten koulujen yhdistettyjen luokkien koulusaavutukset ja niihin liittyvät tekijät",
- "Yhdistettyjen luokkien ja vuosiluokkien koulusaavutukset ruotsin kielessä".

Tutkimusmäärärahat vuodelle 1968 olivat edellisinä vuosina saatu- ja suuremmat, 60000 markkaa, mikä osaltaan teki mahdolliseksi edellä selostetun tutkimustoiminnan. Työtä suorittavat samat kaksi päätoimista assistenttia kuin edellisenä vuonna, lisäksi osan vuotta oli toimessa kolmaskin assistentti, ensin kand. Pauli Lahtinen ja syyskuun alusta kand. Pentti Pihanen.

Koulukokeiluun liittyvän tutkimustoiminnan laajeneminen edellytti myös Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksessa työskentelevän Kouluhallituksen tutkimusryhmän organisoitumista sekä saavutettujen tutkimustulosten julkistamista. Tutkimusvaliokunta päättikin asettaa tutkimusryhmän toimintaa johtamaan ja organisoimaan "johtavan tutkimusassistentin", johon nimitettiin maisteri Pekka Käppi. Jo vuoden alussa 1968 oli päätetty julkistaa tutkimusryhmän saamia tuloksia erityisessä monistesarjassa, jonka otsikkona on "Kouluhallituksen julkaisuja. Kokeilu- ja tutkimusselosteita". Luettelo julkaisuista raporteista on liitteenä. Kukin raportin painos on ollut n. 500 kpl, joita on maksettu jaettu kouluviranomaisille, sekä pyynnöstä opettajille ja muillekin tarvitsejoille.

Mainittakoon tässä yhteydessä Kouluhallituksen tutkimusryhmän tekemät alustavat suunnitelmat ja ehdotelmat yhteistyöstä kansainväli- lisen koulusaavutustutkimuksen (ns. I. E. A. -tutkimuksen) kanss., jonka Suomen osuus hoidetaan Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksessa

Kasvatustieteiden edistämisseura ry:n rahoittamana. Koulunuidistukseen liittyen tarvitaan Suomessa lähivuosina yhä enenevässä määrin tietoa ja tutkimusta, joka voisi olla hyödyksi koulutuksen kehittämislle. Laajan ja huolellisesti valmistellun kansainvälisen koulusaavutustutkimuksen yhteydessä on tarjottu tilaisuus koota aineistoa myös kansallisia tarpeita varten. Täällöin voitaisiin saada suuria ja luotettavia tietoaaineistoja suhteellisen pienin kustannuksin valmiin I. E. A. -organisaation puitteissa. I. E. A. -tutkimuksen yhteydessä olisi mahdollisuus koota Suomen koululaitoksen kehittämistarpeiksi laaja ja arvokas tutkimusmateriaali ilman suuritöisiä ja aikaa vieviä esivalmisteluja otannan ym. selkkojen osalta. Asiaa valmistelemaan pitäisi kuitenkin pystyä irrottamaan työvoimaa, jota Kouluhallituksen tutkimusryhmästä ei nykyisin resursssein ole mahdollisuutta tehdä.

Kouluhallituksen koulukokeiluun liittyvän tutkimustyön sijoittaminen Kasvatustieteiden tutkimuslaitokseen on tutkimuksen suorittajien, siis Kouluhallituksen tutkimusryhmän kannalta, osoittautunut työn tehokkuuden puolesta erittäin omistuneeksi ratkaisuksi. Työn edistymisen ja tehokkuuden kannalta on työskentely-ympäristö oleellinen tekijä. Kasvatustieteiden tutkimuslaitos on Kouluhallituksen koulukokeiluun liittyvän tutkimustoiminnan kannalta mm. seuraavista yleistä edullinen:

1. KTL:ssa ovat mahdollisuudet jatkuvaan yhteydenpitoon ja konsultointiin laitoksessa työskentelevien tutkijoiden kanssa (esim. tutkimusasetelmien suunnittelu, tietojen tilastollinen käsittely, tietokoneohjelmien valinta, laadinta ja tietokoneen sekä apukoneiden käyttämisen ohjanta).

2. Yliopiston tietokoneen käyttäminen KTL:lle varatun määrärajan puitteissa on erittäin joustavaa, nopeuttaa tutkimusten valmistusta ja on taloudellisesti edullista.
  3. Jyväskylän Yliopiston kirjastossa on hyvä ja monipuolinen valikoima erityisesti kasvatustieteen kirjallisuutta.
  4. KTL kokonaisuudessaan on ollut tähän saakka erittäin joustava ja edullinen dynaamisen ja uusia ideoita hakuvan tutkimustoiminnan kehittämiselle.
  5. KTL kehittyi todennäköisesti varsin ripeästi ja sen tukijavoima lisääntyy ja monipuolistuu. Tämä puolestaan parantaa koulututkimusta tekevien työskentelyedellytyksiä.
  6. Jyväskylällä on valtakunnallisessa koulukokeilussa maantieteellisesti keskeisellä paikalla.
3. Tutkimustoimintaa vuodelle 1969
- Valtion tulo- ja menovarviossa vuodelle 1969 on varattu 70 000 markkaa koulukokeiluun liittyvään tutkimustoimintaan. Tällä summalla voidaan pitää koko vuoden työssä kolme päätoimista assistenttia ja ehkä osan vuodesta neljästäkin tai palkkata työsuoritusuh-teeseen tutkijoita erityistehäviä varten. Tutkimusvaliokunnan ennakkokaavailun mukaan tutkimustoiminta tulisi 1969 keskittymään peruskoulun opetussuunnitteluun ja käynnissä olevaan peruskoulun opetussuunnitelman kokeiluun. Lienee kuitenkin niin, että opetussuunnitelmaan liittyvä kokeilu- ja tutkimustoiminta on niin tärkeä, kansainvälinen ja suuritekoisuus, että em. mainittu määrärahan puitteissa Koulunhallituksen nykyisen tutkimusryhmän voimin sitä tuskin voitaneen kunnolla organisoida ja saavuttaa tehokkaita tuloksia. Koulukokeiluun liittyvä muu tutkimus- ja selvittelytyö ylittävää jo nyt assistentit ja silloinkin jä-

monia tärkeitä ongelmia vielä selvitettäväksi. Näistä mainittakoon vieraiden kielten, matematiikan ja muidenkin oppiaineiden koulussaavutuskokeiden laatiminen. Tässä työssä ei voimien ja varojen vähäisyyden takia ole päästy juuri alkuun pitämällä. Referointityöhön on ollut aivan riittämättömästi aikaa, vaikka jo pelkästään Ruotsin peruskouluun liittyviä kokeilu- ja tutkimustuloksia selvitettävillä olisi mahdollisuus saada runsaasti oloihimme käyttökelpoista tietoa. Kiireellistä selvittämistä, kokeilua ja siihen liittyvää tutkimusta tarvittaisiin mm. seuraavien ongelmien selvittämisessä:

- Tasoryhmittäminen ja tukiovetuksen järjestäminen.
- Opetuksen apuneuvojen kehittäminen, ohjelmoidun opetuksen ja opetusmateriaalin suunnittelu.
- Maaseudun peruskouluun liittyvien ongelmien selvittely ja tutkiminen koulun uudistuksen siirtymäkautena.
- Koulun uudistuksen informaatiotoiminnan suunnittelu ja organisointi.
- Yhdistettyjen luokkien työskentelyn tutkiminen.
- Vuoroluovan vaikutus opetuksen tehokkuuteen ja koulun rakennusten käyttöön.
- Peruskoulurakennuksiin liittyvät ongelmat lähinnä koulun suunnittelun kannalta.
- Luokan ja opetusryhmän koon yhteydet kasvatustuloksiin ja koulussaavutuksiin.
- Luokalle jääminen ongelma.
- Koulun koon yhteydet koulun suorituksiin ja oppilaiden sosiaaliseen ja persoonallisuuden kehitykseen.

Voidaan vain todeta, että koulun uudistukseen liittyvä tutkimuskeskeinen tarve on suurempi kuin mitä on mahdollisuus suorittaa. Koulun reformin suurruuteen ja merkittävyyteen nähden epäsuhta on ilme-

nen. Reformin suuruutta ajatellen tutkimustoiminta on lähes olematon. Koulun uudistusta on moitittu kalliiksi. Ottamatta kantaa kustannuskysymyksiin kokonaisuudessaan voidaan olettaa koulun uudistuksen kustannukset esim. n. 300 milj. markaksi. Tällaisen investoinnin ollessa kyseessä olisi oikeutettua odottaa, että uudistuksen suunnitteluun ja tutkimukseen käytetään varoja kohtuullisesti, esim. 1/100 uudistuksen kustannuksista. Tämä olisi n. 3 milj. markkaa. Varsinaisesti koulun uudistukseen tähtäviä tutkimustyötä varten on tähän mennessä sijoitettu pääasiassa vain kouluhallituksen käyttöön osoitetut edellä selostetut määrärahat, joilla Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksessa on organisoitu koulukokeiluun liittyvää tutkimustyötä. Näiden kymmenien tuhansien markkojen tasolta pitäisi päästä pian satojen tuhansien ja vähitellen miljoonien tasolle. Ilmetellä sopia, kuka tai ketkä valtakunnassa vastustavat tai jarruttavat koulun uudistuksen tähtäviä kohtuullista suunnittelua- ja valmistelutyötä?

Tutkimusassistentin palkka vastaa suurin piirtein kansakoulunopettajan palkkaukseen käytettävää menoerää. Yhteiskunnallamme ei pitäisi olla varaa laittaa lähivuosina muutamia satoja kansakansalaiskoulunopettajia lakkautuspalkalle. Meillä pitäisi olla varaa palkata muutamia satoja assistentteja, tutkijoita ja suunnittelijoita valmistelemaan koulureformia. Näillä tutkijoilla tulisi myös olla kyllin arvovaltaisia ja korkean koulutustason omavia tutkijustyön johtajia. Niin kauan kuin koulun uudistukseen tähtäviä tutkimusmäärärahoja ei saada edes riistan tutkimukseen myönnettujen määrärahojen suuruiseksi (Valtion riistan tutkimuslaitokselle 1969 budjetissa 252900 markkaa), on vähän toiveita päästä koulun uudistuksessa ja koulutuksen kehittämisessä tavoiteltuihin tuloksiin.

4. Koulutuksen tutkimiseen liittyviä tulevaisuuden ongelmia

Edellä oli jo mainittu siitä epäsuhteesta, mikä vallitsee koulun uudistuksen mittavuuden ja sen valmisteluun käytettävän tutkimus- ja suunnittelutyön vähäisyyden välillä. Epäsuhteet tulevat kasvamaan siirtyessämme nopeutuvassa tahdissa koulutusyhteiskuntaan, jos koulun kehittämistutkimukseen ei kiinnitetä vakavaa huomiota. Jotta voitaisiin turvata riittävä tutkimus ja suunnittelu, olisi syytä sitoa tutkimusmäärärahat kasvatuksen ja koulutuksen vuositaiseen budjettiin. Esim. 1% koulutusbudjetista vuosittein koulutuksen tutkimiseen ja kehittämiseen ei tuntuisi olevan suhteettoman suuri. Käytäväthän esim. teollisuuslaitokset jopa 2% investointikustannuksista tutkimus- ja suunnittelutarkoituksiin. Esimerkkinä mainittakoon, että Ruotsissa on 1968 laskettu kouluyhiköllä toimimista, että yhden luokkatason yhden oppiaineen täydellisen opetusmateriaalin ("opetuspaketin") kehittämiseen tulee viemään aikaa työryhmältä n. 3-6 vuotta ja kustannukset on laskettu tähän osalta olevan n. 2 milj. kruunua.

Suurena ongelmana esim. Kouluhallituksen tutkimusryhmän assistentit kokevat tutkimustyön pitkän tähtäyksen ohjelman puuttumisen ja siitä johtuen tutkimustyön epäyhtenäisyyden, koordinoimattomuuden ja palapelintuntuisuuden. Tämä johtuu osaksi siitä, että toimeksiantajat ovat esittäneet hajanaisia tutkimus- ja selvitystehtäviä hetkellisten tarpeiden sanelemina. Tämä onkin ollut luonnollinen seuraus tutkimuksen ja työvoiman niukkuudesta koulun uudistuksessa. On havaittu tehtäviä paljon, työvoimaa vähän ja niin olemme olleet vertauskavallisesti sanottuna kuin vuotavassa veneessä, jossa kiiireesti uuden reiän ilmestyttyä joudutaan työhön-

tämän tilkettä ensihätään. Niinpä aika tahtookin mennä tähän ja ei juuri kellään näytävä olevan aikaa mieltä väeneen kulkusuuntaa tai suurempia linjoja.

Edellisestä johtuen koulukokeiluun liittyvässä tutkimustoiminnassa on koettu hyvin tarpeelliseksi paitsi tutkimuksen taloudellisten ja henkilöuntaresurssien laajentaminen, tutkimuksen koordinointi ja tavoitteelliseksi tekeminen, Olisi ensi tilassa pyrittävä selvittämään

- mihin kokeilulla ja siihen liittyvällä tutkimus- ja selvittelytoiminnalla pyritään, mitkä ovat sen tavoitteet
- minkälaiseksi tutkimustoiminta olisi järjestettävä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi

- mitä nykyisillä resursseilla pystytään saavuttamaan
- mitä vaatimuksia tutkimukselle on asetettava ottamalla huomioon tavoitteet ja nykyiset resurssit

Edellä mainittuun liittyen tutkimustoiminnan eräs sektori olisikin koko koulutuksen (koulun uudistuksen) tavoitteiden ja teasettelun jatkuva tutkiminen. Koulutuksen tavoitteisiin liittyvät myös tutkimuksen ja suunnittelun tavoitteet. Tärkeämpää lienee ensin selvittää, mihin koulutuksella pyritään, mitkä on sen tavoitteet kuin suunnitella koululaitosta tehokkaaksi saavuttamaan tarpeettomia tavoitteita. Opettajan työ, opetusmateriaali, opetusmenetelmät ovat välillisiä asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa, laajemmin käsitettynä myös koko kouluorganisaatio ja koulutukseen liittyvä toiminta. Kokeiluun liittyvän tutkimuksen kannalta on olennaista tietää tavoitteet, jotta erilaisia koetilanteita järjestämällä voidaan todeta tavoitteisiin tehokkaimmin johtavat ratkaisut. Koska tavoitteet ovat muuttuvia, ovat jatkuvat tavoiteanalyysit tarpeellisia.

Jo lähitulevaisuudessa keskeinen ongelma koulutuksen suunnittelussa tulee olemaan opetusmateriaalin kehittäminen, siihen liittyvä tutkimus ja suunnittelu. Opettajien palkkausten not ovat koulutuksen suurin menoerä. Jos siis koulutuskustannusten nousua aiotaan hallitua, säästöä voidaan ilmeisesti saada kehittämällä parempaa opetusmateriaalia, jolla päästään nykyisistä poikkeavain menetelmien suurempaan opetuksen tehoon suhteellisesti vähäisemmällä opettajien määrällä. Koska opettajat jatkuvasti tulevat olemaan tärkeässä asemassa opetustapahtumassa, voidaan suhteellisesti vähälukuisemmalle opettajakunnalle maksaa korkeampi palkka ja niin saada alalle entistä pystyvämpää henkilökuntaa.

Opetusmateriaalin ja opetusmenetelmien kehittäminen asettaa uusia vaateita myös koulutuksen muille sektoreille, esim. koulun henkilökunnalle (laatu ja paljous), kouluttiloille, hallinnolle jne. Koulukokeiluun ja siihen liittyvään tutkimukseen tulisi voida liittää myös sellaista uuden kokeilua, jossa em. mainitut koulutuksen sektorit (organisaatio, rakennukset, henkilökunta, menetelmät, välineistö) voidaan järjestää ja hahmottaa aivan uudella laisilla ratkaisumalleilla.

Koulutuksen kehittämistutkimukseen tulisi liittää siihen olennaisesti kuuluvana yhteisön koulutukselle tarjotut ekonomiset mahdollisuudet. Yhteisöstä käsihän on määritettävä koulutuksen tavoitteet. Yhteisön on myös tiedettävä, mitä tavoitteiden saavuttaminen tulee maksamaan ja millä tavalla mahdollisesti toisen toimien tavoitteet saavutetaan halvemmin kustannuksin. Koulutuksen tarjonta on riippuvainen myös siitä, mitä yhteisö on valmis sijoittamaan koulutukseen. Yhteisön on toisaalta tiedettävä, millaisia tuloksia koulutussijoituksin on saavutettavissa. Yhteisön

olisi myös voitava ennakoida, minkälainen tuotos (tulos) on odotettavissa, jos koulutukseen sijoitetaan tietty summa. Voittaisiin ehkä ennakoita laskea, kuinka suuren tehon lisäyksen tuottaa koulutuksessa esim. opettajien palkan korotus tai opetusryhmien pienentäminen verrattuna esim. opetusmateriaalin (ohjelmoitujen opetusmateriaalin) kehittämiseksi investoituihin pääomiin.

KASVATUSTIETEELLINEN TUTKIMUS OPETAJA JA KOULUNUUDISTUS

Pekka Käppi

KASVATUSTIETEELLISEN TUTKIMUKSEN ASEMA SUOMESSA KOULUREFORMIN LÄHDETTÄESSÄ

1. Kasvatustieteellinen tutkimus, opettaja ja koulun uudistus
2. Kasvatustieteellisen tutkimuksen asema maassamme peruskoulun uudistuksen kynnyksellä
3. Pedagogisen tutkimuksen asema Ruotsissa v. 1966
4. Eräitä ehdotuksia Ruotsin valtiopäiville v. 1962 oppivelvollisuuskoulun uudistamiseksi
5. Kirjallisuutta

Moni opettaja on joutunut hämillään koulun uudistuksesta käydyin keskustelun mukanaan tuomien uusien käsitteiden ja uusien asioiden paljouden edessä. Ja syytä kylläkin. Esimerkkinä mainittakoon tässä eräitä suoraa koulun uudistus toimikunnan mietinnöstä otettuja nimelikin tuttuja, mutta ehkä monellekin sisällöltään uusia termejä: opetuksen differentioiminen, yksilöllinen opetus, ryhmätöskentely, tasoryhmitys, opituntien vireyden edellytykset, oppilaiden arvoastelu, koulusaavutuskokeet, oppilaiden kehityksen seuraminen, luokan työrauha ja häiriöt.

Yhteiskunnan muuttumisesta seurauksena ollut koulun uudistusprosessi on järkyttänyt (järkyttämässä) koulun staattista tilaa. Muuttuneet päämäärät ja tavoitteet kasvatuksen ja koulutuksen alalla vaativat myös uusia välineitä niiden saavuttamiseksi. Koulun uudistuksen hitaan alkukehityksen johdosta maassamme on tullut tilanteeseen, jolloin koulun uudistuksen tarpeen aiheuttama paine tuntuu kaikilla. Seuraus on, että pitäisi saada nopeasti uudistusta syntymään, jos mieli välttää negatiivisia seurauksia ja nykyisen järjestelmän aiheuttama umpikuja-tilanteita. Koulun uudistukseen kondistuvasta paineesta saattaa helposti olla seurauksena hätkököintiä ja suunnitelmattomien päätösten tekemisiä. Siksi juuri suunnittelun ja tutkimukseen käytettävät varat pitäisi olla hyvin huolehdittavat juuri näinä aikoina. Menevien vuosien laiminlyöntöjä pitäisi nyt pyrkiä korjaamaan yrittämällä nyt voimakasta ja nopeaa tutkimus- ja suunnitteluresursien keskittämistä.

Opettajien ja koulun työntekijöiden on ollut vaikea seurata kehityksen nopeaa tempoa. Seurauksena on ollut puutteellisesta informaatiosta johtuva epävarmuutta, jopa pelkoa, mikä taas heijastelee negatiivisina asenteina koulun uudistusta kohtaan.

Opettajavalmistustoimikunta on kaavailnut uusia linjoja opettajien kouluttamiseksi. Peruskoulun uudistus vaatii myös opettajien uudelleen ja jatkokoulutusta. Se takaisi peruskoulun opettajan pätevyyden lisäksi jokaiselle opettajalle mahdollisuuden uuden tiedon hankkimiseen. Opettajana ei voi enää asennoitua niin, että hän kerran saamallaan ammattikoulutuksella tulisi toimien koko elämänsä ajan, vaan kasvatuksen alalla tapahtuu nykyisin vähiinään yhä voimakasta ja nopeaa kehitystä kuin esim. tekniikan ja lääketieteen. Opiskeleva opettaja tulee olemaan entistä enemmän myös uuden koulun opettajatyypin. On tietenkin selvää,

että opettajan palkkauksessa on otettava huomioon lisääntyvät opiskelu, kuten opettajainvalmistuskomitea on asian viitanutkin.

Viime vuosisadalla lasten opettajiksi kelpuutettiin lukitaitoiset muuhun työhön kytkenemättömät ihmiset. Myöhemmin yleisenä on ollut myös sellainen käsitys, että opettajan työtä pystyy ken tahansa suorittamaan jopa ilman koulutustakin. Nyt opettajan ammattiin kohdistuu yhä lisääntyvä koulutuksen ja opiskelun vaatimusta. Ammatin harjoittaminen vaatii yhä pitemmälle meneviä spesifisiä tietoja kasvatustieteiden aloilta. Tästä on luonnollisena seurauksena opettajan työn ja ammatin suurempi arvostaminen. Kohonneeseen arvostukseen liittyy tavallisesti suuremman palkan maksaminen.

Opettajaajajärjestöt ovat viime aikoina korostaneet ammatillisen järjestön luonnontuolinassaan. Palkkauksen ja työolosuhteiden parantaminen on asetettu muindentoinintaperiaatteiden edelle. Se on hyvä. Sillä riittävä palkkaus ja hyvät työolosuhteet kokonaisuuksessaan saavat aikaan parempia työtuloksia ja houbuttelavat alalle pystyvää väkeä.

Katsotaan kuitenkin, että pelkkään rahapalkkaan tuijottaminen on liian yksipuolista. Toisena tärkeänä tekijänä olisi mielestäni hyvien työolosuhteiden luominen opettajan ammatissa. Ulkoisten puutteiden, kuten koulurakennusten, AV-läimien jne. lisäksi näihin työskentelyolosuhteisiin laskisin kuuluvaksi nieman abstraktisemmat asiat, kuten hyvät ja tarkoituksenmukaiset opetusmenetelmät, parempi oppilaan tuntemus, paremmat oppilaan arvostelu- ja arviointimenetelmät jne. Eikä olisi toivotettava asia, että jokaiselle opettajalle voitaisiin antaa tällaisetkin työvälineet mahdollisimman hyvät ja kunnolliset? Jokaisella opettajalla pitäisi olla mahdollisuus saada selviät ja yksityiskohtaisia ohjeita ja ohjelmia erilaisten opetusmenetelmien käyttämiseksi erilaisissa opetusolanteissa. Oppikirjat olisi suunniteltava perusteellisemmin, että ne vastaisivat uuden koulun asettamia vaatimuksia. Jos meillä on hyvät työvälineet ja osaamme niitä oikein käyttää, työme on helpompaa ja miellyttävämpää. Jokainen yhtyneeseen ajatukseen, että opettajien työskentelyolosuhteiden kehittämisen em. mielessä on kannatettavaa. Asian ajaminen pitäisi kuulua jokaisen opettajan ja opettajaajajärjestön toimintaan.

Miten ja mistä saataisiin nämä edellä kuvailnut paremmat työvälineet, joita peruskoulun toisenlainen opetus vaatisi? Eräässä opettajan lehden artikkelissa taannoin joku mainitsi, että koulu ei uudisteta nappirahoilla eikä opettajan selkänahoilla. Koulun sisäinen pedagoginen uudistus vaatii myös huomattavia taloudellisia investointeja.

Ulkoisiin, organisaatorisiin muutoksiin ja uudistuksiin on tavallisesti umrattu riittävästikin aikaa ja varoja. Se on hyvä. Mutta mitään koulun uudistusta ei

tarhodu pelkän nimen muuttamisella tai lakien, hallinnon tai säännösten muutoksilla, jos ei kiinnitetä huomiota koulun sisäiseen, pedagogiseen uudistamiseen ja muutamiseen. Tämä muutos ei tule itsestään kuin säätöjen validos, sade tai kaunis ilma, vaan siihen voimme täysin tietoisesti vaikuttaa erilaisilla toimintapiteillä. Tässä muutoksessa opettajat ovat avainasemassa. He loppujen lopuksi muodostavat ja luovat uuden koulun pedagogisen sisällön - jos osavat. Ja he kyllä osavat, jos heitä opetetaan ja heille annetaan mm. kunnolliset menetelmälliset välineet. Opettajakunnan esteisiin ja koulutuskykymsiin - pelkään pahoin - ei osata kiinnittää tarpeeksi huomiota. Korostaisin tässä sitä, että ei ole opettajien syy, jos heille opettajakoulutusainkoinaan ei ole annettu niitä metodisia ym. välineitä, mitä uudessa koulussa tulisi käyttää. Eikä ole opettajien syy, jos yhteiskuntamme ei pysty järjestämään kyllin laajaa ja tehokasta uudelleen ja jatkokoulutusta. 30000-40000 opettajan tehokas informoiminen sinänsä on jo valtava työ, puhumattakaan uudestaan koulutuksesta.

Esimerkkinä toisesta suuresta tehävästä opettajien työskentelyolosuhteita ajattelien mainisen opetuksen differentioimista ja yksilöllistä opetusta edistävän materiaalin valmistamisen. Vaarinnukset täytettävän, hyvän oppikirjan laatiminen tuskin käy nykyisin pelkästään kirjoitusryöydän takana yhden mehen työnä, vaikka tällä tekijällä olisikin paljon kokemuksia ja koulunevoksen titteli. Tehävän voisi kunnolla suorittaa so. aineen ja pedagogisen alan asiantuntijoista muodostama työryhmä, joka useampi vaiheisen työskentelyn ja kekeillon tuloksena tuottaisi hyvän oppikirjan. Tällainen työskentely muistuttaisi enemmän tutkijaryhmän työskentelyä kuin yksityishenkilön intuition ja sormenpääntuntuman varassa olevaa (vaistomaista) toimintaa.

Sopiinkin kysyä, mistä uudistuva koulu saa kyllin nopeasti esim. päteviä henkilöitä oppikirjojen laatimiseksi, opettajien kouluttamiseksi, pedagogiseen ja hallinnolliseen suunnittelun tarvittaviksi tutkijoiksi, kun heidän koulutustaan uudistettavan koulun tavoitteiden mukaisesti ei ole vielä systemaattisesti missään aloitettu. (Voisipa olla tarpeen asettaa tutkijaryhmä, joka selvittäisi, mitkä pitäisi olla ja miten on määriteltävä uuden koulun tavoitteet.)

Opettaja on se ydin, jonka ympärille todella uudenlainen koulu rakentuu. Meidän olisi koulutettava opettajat. Mutta ennenkuin voimme sen tehdä, olisi koulutettava opettajien kouluttajat. Heidän lisäseen tarvittaisiin sekä pedagogisen että hallinnollisen uudistuksen suunnittelun paljon koulutettua henkilöä, jolle pitäisi suoda tilaisuus työskennellä ryhmässä erilaisissa laitoksissa ja instituutioissa. Opettajat ovat tajuunnet sen, että heistä viime kädessä tulee koulun uudistus riippuman. Mutta olen hiljaisesti imetellyt sitä, että opettajat eivät ole tarkemmin määritellyt, miten he myönteisesti koulun uudistukseen

suhtautuessaan koulua uudistaisivat. Tarkoitin sitä, että opettajat ovat olleet aika lailla vaatimattomia siinä, että olisivat pyrkineet samaan itselleen uudenlaisen koulutuksen kautta esim. parempia työskentelyvälineitä. Opettajat ovat liian vaatimattomia vaatimaan kouluttajiensa kouluttamista, pedagogista perus- ja soveltavaa tutkimusta, oppikirjoihin kohdistuvaa tutkimusta ja työryhmiä niiden laatimiseksi sekä ennen kaikkea kasvatustieteellistä tutkimuslaitosta.

Kasvatustieteellinen tutkimus, joka kohdistuu ammattimme harjoittamisen sekä työmme onnistumisen ja tuloksellisuuden kannalta olennaisiin asioihin, luulisi olevan jokaiselle opettajalle ja opettajajärjestölle tärkeää ja kannatettavaa. Väitteenä on, että opettajajärjestölle saattaa tästä olla ajan mittaan paljon suurempikin kuin pienet rahalliset palkanerotukset, jotka inflaation pian nakertelee mättömäksi.

KASVATUSTIETEELLISEN TUTKIMUKSEN ASEMA MAASSAMME PERUSKOULUN UUDISTUKSEN KYNNYKSELLÄ

Kasvatustieteellinen tutkimus voitaisiin jakaa kahteen ryhmään esim. seuraavalla tavalla: perustutkimus ja soveltava tutkimus. Edelliseen kuuluisi esim. kykyra-kenteen ja lahjakkuuden sekä oppimisprosessin selvittely, tutkimuksen metodien kehittäminen jne. Yliopistojen filosofiset tiedekunnat ja kasvatustieteelliset osastot suorittavat tätä perustutkimusta, mikä opetustyöitään ehtivät. Perustutkimus peittää laajimman alan koko kasvatuksen kentästä. Se on sikäli myös tärkein, että ilman perustutkimuksen antamia tuloksia ei voi olla kunnollista soveltavaa tutkimustakaan. Koska perustutkimuksen suorittaminen on aikaa ja varoja vievää sekä vaatii huomattavia kykyjä, väkiväkällä ja varakkailta mailta on paremmat mahdollisuudet tällaisen suorittamiseksi. Kun teisaalta perustutkimuksen tulokset ovat yleisesti käytöskelpoisia, on ne sovellettavissa melkein kaikilla mailmassa.

Soveltava tutkimus pyrkii selvittämään, miten perustutkimuksella saatua tietoa esim. oppimisprosessista voidaan erilaisissa opetusilanteissa parhaiten käyttää hyödyksi. Myt peruskoulun uudistusta suunniteltaessa tarvittaisiin runsaasti soveltavaa tutkimusta. Viittaan vain edellä mainittuihin opetusmenetelmien, oppikirjojen, oppilasarvostelun ja koulusuoritussten mittausten kehittämiseen.

Ennenkuin kuvailen tarkemmin soveltavan kasvatustieteellisen tutkimuksen asemaa Suomessa nykyisin, luon katsauksen muiden alojen soveltavaan tutkimukseen ja sitä suorittaviin laitoksiin sekä yhteiskunnan myöntämiin määrärahoihin tutkimuksen hyväksi.

Sosiaalitutkimuskomitean mietinnössä (1964) vertaillaan eri tutkimuslaitoksille myönnettyjä määrärahoja ja todetaan, että myönnettyjen varojen vuosittainen heittelehtiminen on ollut tavallista. Komitean mielestä näyttää siltä kuin varoja myönnettäessä ei olisi ollut selvää tutkimustyön rahoitusohjelmaa, vaan varoja olisi jaettu sen mukaan, millaiseksi valtion rahoitusilanne on kunkin vuonna katsottu ja miten tehokkaasti tutkimuslaitokset ovat kyenneet perustelemaan varojen tarvetta. Samainen komitea toteaa, että kasvatuksen ja koulutuksen tutkimus kuuluu keskeisimpiin kaikissa yhteiskunnissa. Kasvatuksen ja koulutuksen herkeätyöntä tutkimustyötä tarvitaan. Kuitenkin tällaista tutkimustyötä ei ole komitean mukaan laajamittaisena yhteiskunnassamme olemassa, sillä ainoa merkittävä alan tutkimuslaitos on Jyväskylän yliopiston yhteydessä oleva Kasvatustieteiden tutkimuskeskus. Mitkä ovat tämän maamme ainoan laitoksen toimintaedellytykset, siinä myöhemmin.

Jos tarkastelemme olemassaolevien tutkimuslaitosten rahoitusta v. 1963, on eniten varoja annettu valtion teknilliselle tutkimuslaitokselle, n. 5,7 milj. nykymarkkaa. Merentutkimuslaitos on saanut n. 3.8 milj., metsätutkimuslaitos, ilmatieteellinen keskuslaitos ja maatalouden tutkimuslaitos kukin n. 2.5 milj. markkaa. Valtion seerumilaitos on saanut n. 1.8 milj. ja muinaistieteellinen toimikunta n. 1.2 milj. Valtion sementtutkimuslaitos, maitotalouskokeilaitos, maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos saivat kukin n. 0.5 milj. (huomaa maatalouden vahva asema). Kasvatustieteellinen tutkimuslaitos ei ole mahtunut kuvaan mukaan ollenkaan, sillä sen saamat määrärahat olivat niin pienet, että käytetyssä graafisessa kuvauksessa kasvatustieteellisen tutkimuksen määrärahojen käyrä olisi noudatellut suurin piirtein 0:n tasolla abskissa-akselilla. Kiellettyä on niin, että muinaistieteellinen toimikunta ansaitsee n. yhden miljoonan, mutta että kasvatustieteellinen tutkimus ei ansaitse vähintään yhtä paljon, on jottenkin hämmästyttävää.

Esimerkkinä tuollaisen n. 1-2 milj. vuosittain tarvitsevan keski-suuren tutkimuslaitoksen organisaatiosta ja henkilökunnasta mainittakoon sosiaalitutkimuslaitosta varten ehdotettu: 1 ylijohtaja, 8 osastonjohtajaa, 1 hallintotoimiston päällikkö, 8 erikoistutkijaa, 10 tutkijaa, 13 sihteeriä, 62 tutkimusapulaisia, 10 tutkimusassistenttia, kanslistoja, vahtimestareita, kirjaajia ym. yhteensä 127 henkeä. Tätä taustaa vasten voimme tarkastella Kasvatustieteiden tutkimuskeskusta, joka maassamme alan ainoana laitoksena on toiminut Jyväskylän yliopiston yhteydessä vuodesta 1957 lähtien. Laitos on toiminut yliopiston kasvatustieteellisen osaston laitoksia yhdistävänä elimenä, mutta sillä ei ole ollut lainaääännössä vahvistettua asemaa. KTK:n henkilökunta on ollut varsin vähäinen: kaksi ylimääräistä ja yksi tilapäinen assistentti. Tutkimusosaston johtajan tehtäviä hoidetaan tilapäisenä sivutoimena. Lisäksi laitoksessa toimii kaksi ylimääräistä ja yksi tilapäinen tutkimusavustaja. Vähäisestä tutkija- ja muusta henkilökunnasta huolimatta Tutkimuskeskus on joutunut tekemisiin n. 50 tutkimusohjelman kanssa vuosittain.

Todettakoon tässä, että peruskoulunuudistuksen valmistelun tutkimiseksi on Kouluhallitus myöntänyt tänä vuonna 40000 mk, jolla on KTK:n suojiin palkattu tilapäisesti kaksi tutkimusassistenttia: joista toinen valmisteleo ja konstruoi englannin ja ruotsin koulusaavutuskokeita. Toiren assistenttin päätehtävänä on tiedon välittäminen, kotimaisen ja ulkomaisen kasvatustieteellisen tutkimusten tulosten referoiminen hallintovirancmaisten käyttöön. Lisäksi näillä varoilla suoritetaan ns. koulumatkatutkimusta, jolla pyritään selvittämään lasten koulusuoritusten ja koulumatkojen välisiä vaikutuksia. Tutkimuksissa tarvittava materiaali ja nyky-aikaiset tietojen käsittelykustannukset ovat nykyisin huomattavat. Sekä Kouluhallituksessa (varsinkin sen suunnittelutoimisto) että Kasvatustieteiden tutkimus-

keskuksessa on selvästi havaittu se tutkimuksen ja tiedon tarve, mikä hallinnollisilla viranomaisilla nyt on heidän pyrkiessään tekemään tarkoituksenmukaisia päätöksiä koululaitoksen ja varsinkin koulunuudistuksen suhteen.

Edellisestä käynee täysin selvästi ilmi kasvatustieteellisen tutkimuksen vaatimaton asema muuhun maassamme suoritettavaan tutkimukseen nähden sekä siihen työmäärään verrattuna, minkä koululaitoksemme kehittämisen varsinkin koulunuudistuksen vaiheilla vaatisi.

Yleisesti puhutaan ja tunnustetaan, että koulutukseen investoiminen on ajan mittaan kansakunnan parasta sijoitustoimintaa. Kun kannattaa rakentaa esim. 3000000 mk maksava koulutalo, kannattaisi ehkä käyttää vaikkapa 1 % tuosta summasta myös suunnitteluun ja tutkimukseen, miten parhaiten ja tehokkaimmin tuosta investoinnista voitaisiin hyötyä. Kun nyt lähdetään uudistamaan koululaitosta ja lisäkestävyyttä annetaan erään arvion mukaan (lähinnä 9. vuoden, siis oppivelvollisuuscajan pidentymisen johdosta) olemaan 300 milj. nykymarkkaa, voisi 1 %:n investoinnilla tutkimuksen ja suunnittelun hyväksi ajan mittaan saada hyvin huomattavia säästöjä. Mutta maamme on sanottu myös suunnittelemattoman uudistuksen mraksi. Lähtöleveys näyttää onko koulunuudistus myös suunnittelematon uudistus.

Ei mirkään taloudellisen yrityksen tai teollisuuslaitoksen kannata lähteä huomattaviin investointeihin ilman tutkimusta. Kannattaako koululaitoksen? On jctenkin vanhanaikaista ja totuttua kaavamaista ajattelua, että uusi koululaitos voitaisiin luoda virkamiesten ja opettajien sivutoimena, noin vain muiden töiden ohella, puuhderäpertelynä. Siitä kuitenkin tuntuu, kun tarkastelee niitä summia, joita yhteiskunta on osoittanut koululaitoksen kehittämiseksi. Ajattelu varojen myöntämiseksi kasvatustieteelliselle tutkimuskeskukselle ja koululaitoksen suunnittelulle tulisi kohota aivan uudelle tasolle: tuhansien ja kymmentuhansien markkojen tasolta satojen tuhansien ja miljoonien markkojen tasolle.

Jotta saisin esittämälleni ajatukselle, kasvatustieteellisen tutkimuksen huomattavan taloudellisen tuen tehostamiselle, enemmän ja laajempaa taustaa, otan seuraavassa muutamia hajasmerkkejä Ruotsin oloista. Ruotsi on meitä rikkaampi maa sekä väestöllisesti että taloudellisesti. Mutta esitettävät numerotiedot osoittavat kuitenkin jotain suuntaa, mihin meidänkin pitäisi ehkä pyrkiä, jos aiomme koululaitoksemme uudistaa.

PEDAGOGISEN TUTKIMUKSEN ASEMA PÄIJISSÄ v. 1966.

Ruotsalaisessa pedagogisessa tutkimuksessa on ilmeisesti koettu perustutkimuksen ja soveltaavan tutkimuksen välillä jonkinlaista ristivetoa ja joskus lienee ollut vaiken tasapainotetta niitä toistensa suhteen. Kuitenkin ruotsalaiset kasvatustieteelliset näytävät olevan nykyisin sitä mieltä, että perus- ja soveltaavan tutkimuksen välille ei voi vetää rajaa juuri mihinkään kohtaan. Pedagogisesta tutkimuksesta puhuttaessa ei voi tytyä kahtiajakoon: perustutkimus ja soveltava tutkimus. Olkeemmin olisi puhua tutkimuksen erilaisten tehtävätyyppien jakuvasta vaihtelusta. Toiset olisivat lähempänä, toiset kauempana puhtaasta perustutkimusmaailmasta.

Urban Dahllöf'in mielestä päämäärä- ja suunnittelutyksymystä teoreettinen selvitely opetus suunnittelun alalla on jätetty alkeelliseksi. Esimerkkinä hän mainitsee, että tiedetään - tai tullessaan tiedettävän, että alkeisella differentiaalioimisella tai pienemmillä luvuilla ei ole mitään mainittavaa vaikutusta oppilaiden tietojen kehitykseen, mutta tiedetään sargen vähän miksi on niin tai miten pedagoginen systeemi toimii tässä suhteessa. Dahllöf'in mielestä saattaa periaatteessa sisällyä riskiä siihen, että mennään suuriin yhteiskunnallisiin reformeihin tiedolla, joista puhtaasti deskriptiivisinä ei saata olla miistuttamista, mutta joiden keskinäistä yhteyttä ei osata lähemmin selvittää. Tosin voidaan sanoa, että systemaattinen kuvaileva perusta on parempi kuin epäsystemaattinen. Mutta myös yhteiskunnan suunnittelun ja tutkimukseen käytettävät metodit on tarpeellista kehittää tarkemmiksi. Tullevaisuden reformeja ajatellen on kehitettävä tutkimustoimintaa teoreettiseen suuntaan.

Ruotsalaisen pedagogisen perustutkimuksen rahoitus tapahtuu vänsiassa valtion avustuksilla, jotka on tarkoitettu yhteiskunnalliselle tutkimukselle. Kouluhallitukselle myönnettyistä varoista rahoitetaan myös perustutkimusta, mutta sitä kautta saadaan enemmän määrärahoja tutkimustoimintaan, joka tähtää koululaikoksen kehittämiseksi tarkoitettuun määrätietoiseen tutkimus- ja suunnittelutoimintaan. Seuraavassa keskitytään ensin kuvailemaan Ruotsissa suoritettavan perustutkimuksen tilaan, organisaatioon ja rahoitukseen.

Kerrataan erään seminaarimateriaalin Ruotsissa mainineen, että ruotsalainen pedagoginen tutkimus on pian suorittanut loppuun tehtävänsä. Hänen sanotaan mm. lausuneen, että vasenkätisyydestä oli juuri tehty tutkimus, lukemis- ja laekemisvaikeudet on tutkimuksella selvitetty - nyt tuskin on enää mitään pulmia jäljellä selvitettäväksi. Ruotsalaiset kasvatustieteen tutkijat ovat kuitenkin toista mieltä.

Ruotsin koulureformin yhteydessä on voitu suorittaa huomattavaa kasvatustieteellistä tutkimusta, jonka tulokset ovat näytelleet huomattavaa osaa koulupoliittisessa perustelussa ja päätöksenteossa. Tutkimusten tuotanto ja laatu ovat olleet hyvät keukimäärin tutkijaa kohti. Ruotsalainen pedagoginen tutkimus voi ylpeillä verrattain hyvästä yhteistyöstä koulupoliittikkojen ja virkamiesten kanssa. Kaikista tästä huolimatta pedagogisen tutkimuksen asema tutkijoiden mielipiteen mukaan oli "alikehitetty" (suoritetun haastattelututkimuksen mukaan). Erikoisesti koetaan epäkohtana se jännitys, mikä johtuu tutkijoiden ulkoisten resurssien puutteen ja heidän työnsä tuloksiin asetettujen vaatimusten välisestä eroista. Koulu (kouluviranomaiset, koulupoliittikot, opettajat) on asettanut korkealle odotukset kasvatuksen alan tutkijoiden mahdollisuuksista antaa nopeasti ratkaisuja monisäikeisiin ajankohdaisiin akuutteihin onglemeihin. Sitäpaitsi tutkijana näkee monia onglemoita alueilla, joita käytännön kouluelämä pitää kokonaan pulmattomina. Tutkijaa kokee usein koulupoliittisen päätöksenteon vähän perustellulta. Tutkijalle ei riitä esteeksi pyrkimästä parempaan se, että jollakin pedagogisella menetelmällä on ollut pitkä traditio.

Valtion avun osuus psykologiselle ja pedagogiselle tutkimukselle oli Ruotsissa budjetivuonna 1965/66 n. 1600 000 kr eli n. 960 000 mk. Määrärahoja oli annettu n. 2,5 milj. markkaa. Valtion apu pedagogisista (perus)tutkimusta suorittaville laiokeille oli em. vuonna seuraava: Göteborg n. 110 000 mk, Lund n. 54 000 mk, Tukholma n. 110 000 mk, Uppsala n. 45 000 mk, Malmö n. 39 000 mk ja muualla n. 1800 mk eli yhteensä n. 400 000 mk.

Ruotsalaiset kasvatustieteellijät pitävät kuitenkin näitä summia riittämättöminä, varsinkin kun tapahtuu vielä pirstoutumista verrattain lukuisten laitosten osalle. Laitosten moninaisuudesta on lisäksi seurauksena, että on vaikeuksia luoda tutkimusryhmiä, on harvempia mahdollisuuksia hedelmälliseen tutkijätoverien vuorovaikutukseen, kriittikkiiin jne.

Ruotsin kasvatustieteellijät suosittelavat pedagogisen tutkimuksen voimakasta kehittämistä ja laajentamista, koska tutkimuksen tarve on arvioitu suureksi. Peruskoulu, yliopisto-opetuksen, aikuiskasvatuksen alalla on lukuisia akuutteja kysymyksiä, jotka voitaisiin ratkaista tarkoituksenmukaisesti pedagogisen tutkimuksen avulla. Valmiit, vielä käyttämättömät tutkijavoimat pitäisi ottaa koulutus-taan vastaavaan työhön. Tutkijoille pitäisi antaa mahdollisuudet päättämistyöhön keskitettyä tutkimuksiin alan erikoisaloiksissa. Jos hallitsevat viranomaiset ja päättävät elimet katsovat, että kasvatustieteellinen tutkimus paisuisi suhteettoman suureksi, voitaisiin asettaa esim. sellainen rajoitus, että sidotaan tutkimukselle myönnettävät määrärahat koululaitokselle myönnettävien määrärahojen kokonaisuusmaan. Jos tutkimukselle myönnettäisiin esim. 2 % em. summasta, olisi se

Ruotsissa n. 50 milj. kr (n. 30 milj. nyky mk.) Enkä toisaalta pitäisi rajoittaa myös kokopäivätyttöjen lukumäärää. Ruotsin kouluylähallituksen lausunnon mukaan n. sadan päätoimisen tutkijan ylläpitäminen voisi olla kohtuullista. Enkä sopiva alalla (Suomessa tällä hetkellä ei liene ainoatakaan vakituista valtion varoilla toimivaa päätoimista kasvatustieteen tutkijaa, mutta kylläkin muutamia määrärajaksi apurahan saaneita tutkijoita ja assistentteja) eikä enempää kuin 30 milj. mk vuosittain määrärahoja tutkimukselle.

ERÄITÄ EHDOTUKSIA RUOTSIN VALTIOPÄIVILLE V. 1962 OPPITELLYYTTÖSKOULUJEN UUDISTA-MISEKSI

Ruotsalaisen soveltavan pedagogisen tutkimukseen ja suunnittelun käytettävistä määrärahoista 1960-luvulla esitettäkseen esimerkiksi seuraavat hajamaiset tiedot valtiopäiville tehdyistä ehdotuksista. Ruotsissa on kiinnitetty merkittävää huomiota "opetuksen apunuvojen" kehittämiseen, siis otollisten työskentelyolosuhteiden luomiseen kouluväelle ja koulun sisäiselle toiminnalle.

Ruotsin valtiopäiville tehdyssä ehdotuksessa tähdenmetään mm. oppikirjojen merkitystä opetuksen apuvälineinä. Sopi vien oppikirjojen puuttetta harjoitus- ja ammattinaiseissa pitäisi helpottaa suorannaisin valtion tukitoimennpitein. Endotuksessa pidetään tärkeänä harjoitus- ja työkirjasaarjojen kehittämistä, diagnostisia ja muita koulukokeita eri oppinaiseissa. Hyvän kirjekoulumateriaalin kehittämisen olisi myös kiireellinen. Erikoista huomiota olisi kiinnitettävä opettajien kyt-töön tarkoitettujen "pedagogisten tarkkailuöytäkirjojen" kehittämiseksi. Koulun-ylinhalituksen tehtävänä olisi hoitaa tämän koulumateriaalin tuotannon kehittämisen. Opettajainvalmistuslaitosten pitäisi saada kokeilla ja säännöllisesti käyttää ko. materiaalia.

Oppikirjoihin kohdistuva tarkastus olisi laajennettava ja kehitettävä. Opetusvälineen korkea taso edellyttää kontrollia. Tarkastus pitäisi voimistaa ja systematisoida ja tarkastuksen tulokset annettava nopeasti opettajille tiedoksi. Oppikirjoihin kohdistuvan kontrollin tehostamiseksi oli ehdotettu 250 000 kr eli n. 150 000 mk.

Uuden opetus suunnitelman mukaisen oppikirjojen ja oheislukemistojen tuotanto olisi aloitettava. Lukumateriaalia olisi systemaattisesti kehiteltävä eri asteilla. Mielentkiintoinen oli ehdotus, joka koski valtakunnallisten ja maakunnallisten keskustusten perustamista yhteistyössä sopi vien opettajainvalmistuslaitosten kanssa opetuksen apuvälineiden kehittämiseksi ja niiden käytön laajentamiseksi. Myöskin ehdotettiin paikallisia AV-arkistoja suurten koulukokonaismuokkien yhteyteen. Nämä keskuksset antaisivat informaatiota ja demonstraatiota opetuksessa käytettävistä välineistä, järjestäisivät kurseja, suunnittelunpäiviä ym. Näiden keskustusten perustamiseksi sekä opetus-filmituotannon tehostamiseksi ehdotettiin vuosittain valtion kustannettavaksi n. 500 000 mk (filmituotannon csuus oli n. 140 000 mk), mikä summa 10 vuoden aikana astettain kohaaisi lähes 600 000 mk.

Harjoitus- ja ammattinaiseita varten oppikirjojen kehittämiseksi ehdotettiin 21000 mk vuodessa viiden vuoden aikana. Opiskelu-, harjoitus- ja työtehtävien kehittämiseksi ehdotettiin 25000 kr lisää eli yhteensä 50000 kr eli n. 30000 mk

Ohjeiden valmistamiseksi ryhmätyön suorittamiseksi, opinto-ohjelmien laatimiseksi ym. ehdotettiin 18000 mk vuodessa 3 vuoden aikana. Kielen opetuksen kekeilun ja opetuksessa käytettävien apuvälineiden kehittämiseksi sekä yleensä opetuksen tehon nostamiseksi ehdotettiin 123 000 kr vuodessa eli n. 74000 mk.

Tämän lisäksi tulisi varsinaiset opetuksen apuvälineiden hankinnan kustannukset, jotka ovat lähinnä kunnallisia. Eri oppiaineiden oppikirjojen uusiminen arvioitua n. 2,5 mk oppilas ja vuosi, alussa n. 1200 000 mk ja täyteen määrään kohotettuna n. 2300 000 mk. Harjoitus- ja ammattinaisten lisätty oppikirjojen käyttö arvioitiin maksavan n. 1,2 mk/oppilas ja vuosi, siis 160 000 mk alussa ja apuvälineinä maksaisivat n. 160 000 mk ja täydessä laajuudessaan n. 300 000 mk. Huomattavia summia ehdotettiin investoitavaksi ohjelutkimistoihin sekä koulukirjastoisiin. Opinto- ja työtoteutuksen helppottamiseksi opettajien käyttöön tulisi saada monistuskoneita, kirjoituskoneita ym. Kunnalliset kustannukset tästä olisi 90000 mk vuodessa 5 vuoden aikana. Opinto- ja työtoteutuksen liittäyty käyttö aiheuttaisi aluksi 3 kr/oppilas ja vuosi kustannuksia eli n. 900 000 mk ja 10 vuoden kuluttua n. 1700 000 mk. AV-varusteiden laittaminen uusiin kouluihin maksaisi n. 1300 000 mk ja vanhoihin kouluun n. 1600 000 mk vuodessa 5 vuoden aikana.

Kokeilu- ja tutkimusmenevät kustannukset voidaan osaksi peittää valmistelu- ja toteutuksen varatuilla määrärahoilla. Mutta sen lisäksi pitäisi kouluylihallituksen laskelmien mukaan saada 720 000 kr eli n. 440 000 mk:n lisäys määrärahoihin. Summasta käytettäisiin mm. asiantuntijoiden palkkaamiseen ehdotusten tekemiseen ja työn suorittamiseen metodisten kysymysten alalla n. 120 000 mk, suunnittelukysymysten selvittämiseksi mm. koululaiskujetusten alueella 24000 mk, asiantuntijoiden palkkaamiseen pedagogisten apuvälineiden tuottamisen aloittamiseksi n. 60000 mk, tiettyjen standardoitujen koulukokeiden kehittämiseksi n. 33000 mk, ja muun muassa muun muassa koulunmuutostuksesta n. 138000 mk.

Kouluviranomaisten ja kasvatustieteellisen tutkimuksen yhteistyön kannalta on merkille pantava, että Tukholman opettajakorkeakoulun pedagogia-psykologinen instituutti oli valmis tekemään tiettyjä tutkimuksia opetusapuneuvojen alueella. Tehtävään antamista mainitulle laikoille perusteltiin mm. siten, että siellä on mahdollisuus käyttää apuna kokeneita opettajia, kurssisuunnittelmaeksperttejä, kokeonstruktöörejä ja pedagogisia tutkijoita. Kysymys on lisäksi tehtävistä, joiden ratkaiseminen vaatii keskittystä, joka voi tapahtua vain tutkimuslaitoksessa.

Koska Tukholman opettajakorkeakoulussa suunnitellulla tutkimusohjelmalla voi olla yleisempääkin mielenkiinton, esitetään tässä siitä mutamia piirteitä.

Ruotsissa käytetty keskustelu opetuksen differentioitumisesta näytti vaativan, että valmiuksia luovat oppiaineet pitäisi ensikädessä varustaa hyvillä opetuksellisilla apuneuvolla. Siksi huomio pitäisi ensin suunnata matematiikan, äidinkielen ja englannin (kuin myös saksan ja ranskan) opetuksessa tarvittavien apuneuvojen tutkimiseen. Tähän tutkimus suunnitelmalla ajoiuksen mukaan voitaisiin tarkoituksellisesti apuneuvot asettaa koko pakollisen yläasteen käyttöön lukuvuonna 1964/65. Tutkimus oli suuresti tiettyyn päämäärään suunnattu soveltava tutkimus. Mutta se antoi myös mahdollisuuksia perustutkimuksen suorittamiseksi. Oli mahdollista tutkia mm., miten oppimisprosessi luokkahuoneessa tapahtuu. Siten voitaisiin rakentaa siltä sen kulum yllä, mikä vallitsi psykologis-pedagogisen perustutkimuksen ja käytännöllisen koulutuksen välillä. Niiden resurssien ohella, mitä instiututti pystyi asettamaan käyttöön, laskettiin että tutkimuksen läpiviemiseen 3-vuotiskauden aikana maksaa 124000 kr eli 75000 mk vuodessa.

Jatkuvaa koulun työn kehittämisen ruotsalaisen käsityksen mukaan on tarpeen. Monet ongelmat pitää ratkaista yhteistyössä psykologis-pedagogisen tutkimuksen ja kokeilun avulla suoraan kentällä. Tutkimuksen on voitava käyttää erityisiä kokeilukouluja. Perustutkimusta ja soveltavaa tutkimusta suorittavat yliopistojen instiututit ja pedagogiset kokeilukoulut. Kouluylihallitus seuraa ja koordinoi tutkimusta maassa, johtaa soveltavaa tutkimusta valtion kokeilukouluissa ja välittää koti- ja ulkomaisia kokemuksia ja tutkimusten tuloksia. Tätä toimintaa varten oli ehdotettu kouluylihallituksen käyttöön 120 000 mk vuosittain.

Tehokkaan informantion aikaansaaminen koulukysymyksistä on Ruotsin kouluasiantuntijoiden mukaan erittäin tärkeää koulureformin asiallisesti toteuttamiseksi. Kun koulureformi pitkään valmistelun ja kokeilukauden jälkeen on lopullisen toteuttamisen vaiheen edessä, tarvitaan asiasta kaikenlaista tiedon välittämistä.

Yleisesti levinnyt tieto siitä, mitä päätetään, tieto päätösten taustasta ja sisällöstä, edellytyksistä ja tarkoituksellisista tulee puhdistamaan ylläisen keskustelun väärinkäsityksistä ja johtaa näin tarpeettomien erheiden välttämiseen. Informantion on oltava asiallista ja objektiivista kaikin puolin, vapaa puolue- ja koulupoliittisesta väriytyksestä. Ruotsin koulunmuutostusta valmisteleva komitea piti informaatiota hyvin tärkeänä. Jotta reformi voitaisiin toteuttaa, vain ne, jotka tuntevat sen tarkoituksellisesti ja työskentelevät niiden mukaan, voivat sitä asiallisesti eteenpäin viellä. On tärkeädelätä perustavaa laadua, että opettajien suuri enemmistö saa tietoa koulureformin kantavista periaatteista ja esinnoittumisen tapahtuu tiedon perusteella. Komitea ehdottaa, että tähän tarkoitukseseen käytettäisiin kahden vuoden aikana n. 420 000 mk ja sitten vuosittain n. 120 000 mk. Kouluylihallitus esittää kuitenkin 534000 mk:n suuruisesta summasta käytettäväksi mainittuun tarkoitukseseen kahden vuoden aikana. Tästä huomattava osa käytettäisiin opettajainvaltuustosten informoimiseen.

KIRJALLISUUTTA

- Sosiaaliputkimuskomitean mietintö 1964
Bjerstedt A : Svensk pedagogisk forskning idag. Pedagogisk-psykologiska problem,
nr 33. Malmö 1966.
Kungliga Maj: ts proposition 1962:54 angående reformering av den obligatoriska
skolan (635 s.). Stockholm 1962.

Ohjeiden valmistamiseksi ryhmätyön suorittamiseksi, opinto-ohjelmien laatimiseksi ym. ehdotettiin 18000 mk vuodessa 3 vuoden aikana. Kielen opetuksen kokeilun ja opetuksessa käytettävien apuvälineiden kehittämiseksi sekä yleensä opetuksen tehon nostamiseksi ehdotettiin 123 000 kr vuodessa eli n. 74000 mk.

Tämän lisäksi tulisi varsinaiset opetuksen apuvälineiden hankinnan kustannukset, jotka ovat lähinnä kunnallisia. Eri oppiaineiden oppikirjojen uusiminen arvioitiin n. 2,5 mk oppilas ja vuosi, alussa n. 1200 000 mk ja täyteen määrään kohotettuna n. 2300 000 mk. Harjoitus- ja ammattinaideiden lisätty oppikirjojen käyttö arvioitiin maksavan n. 1,2 mk/oppilas ja vuosi, siis 160 000 mk alussa ja 400 000 mk täyteen määrään kohotettuna. Kirjekursseit säännöllisen koulutuksen apuvälineinä makseisivat n. 160 000 mk ja täydessä laajuudessaan n. 300 000 mk. Huomattavia summia ehdotettiin investoitavaksi oheislukemistoihin sekä koulukirjastoisiin. Opinto- ja työtehtävien tuottamisen helpottamiseksi opettajien käyttöön tulisi saada monistuskoneita, kirjoituskoneita ym. Kunnalliset kustannukset tästä olisi 90000 mk vuodessa 5 vuoden aikana. Opinto- ja työtehtävien liittäminen käytettyä aiheuttaisi aluksi 3 kr/oppilas ja vuosi kustannuksia eli n. 900 000 mk ja 10 vuoden kulluttua n. 1700 000 mk. AV-varusteiden laittaminen uusiin kouluihin makseisi n. 1300 000 mk ja vanhoihin kouluihin n. 1600 000 mk vuodessa 5 vuoden aikana.

Kokeilutoimintaan menevät kustannukset voidaan osaksi peittää valmistelutoimintoihin varatuilla määrärahoilla. Mutta sen lisäksi pitäisi kouluylihallituksen laskelmien mukaan saada 720 000 kr eli n. 440 000 mk:n lisäys määrärahiin. Summasta käytettäisiin mm. asiantuntijoiden palkkaamiseen ehdotusten tekemiseen ja työn suorittamiseen metodisten kysymysten alalla n. 120 000 mk, suunnittelukysymysten selvittämiseksi mm. koululaiskultetusten alueella 24000 mk, asiantuntijoiden palkkaamiseen pedagogisten apuvälineiden tuottamisen aloittamiseksi n. 60000 mk, tiettyjen standardoitujen koulukokeiden kehittämiseksi n. 33000 mk, informaation tekemiseksi koulunuudistuksesta n. 138000 mk.

Kouluviranomaisten ja kasvatustieteellisen tutkimuksen yhteistyön kannalta on merkille pantava, että Tukholman opettajakorkeakoulun pedagogis-psykologinen institutti oli valmis tekemään tiettyjä tutkimuksia opetusapuneuvojen alueella. Tehtävän antamista mainitulle laitokselle perusteltiin mm. siten, että siellä on mahdollisuus käyttää apuna kokeneita opettajia, kursisuunnitelmaeksperettejä, koekonstruktöörinä ja pedagogisia tutkijoita. Kysymys on lisäksi tehtävistä, joiden ratkaiseminen vaatii keskitystä, joka voi tapahtua vain tutkimuslaitoksessa.

Koska Tukholman opettajakorkeakoulussa suunnitellulla tutkimusohjelmalla voi olla yleisempään mielenkiintoa, esitetään tässä siitä muutamia piirteitä.

Ruotsissa käyty keskustelu opetuksen differentioitumisesta näytti vaativan, että valmiuksia luovat oppiaineet pitäisi ensikädessä varustaa hyvillä opetuksellisilla apuneuvoilla. Siksi huomio pitäisi ensin suunnata matematiikan, äidinkielen ja englannin (kuin myös saksan ja ranskan) opetuksessa tarvittavien apuneuvojen tutkimiseen. Tehdyn tutkimussuunnitelman ajoituksen mukaan voitaisiin tarkoituksellisesti apuneuvot asettaa koko pakollisen yläasteen käyttöön lukuvuonna 1964/65. Tutkimus oli suuresti tiettyyn päämäärään suunnattu soveltava tutkimus.

Mutta se antoi myös mahdollisuuksia perustutkimuksen suorittamiseksi. Oli mahdollisuus tutkia mm., miten oppimisprosessi luokkahuoneessa tapahtuu. Siten voitaisiin rakentaa siltaa sen kullun yli, mikä vallitsi psykologis-pedagogisen perustutkimuksen ja käytännöllisen koulutuksen välillä. Niiden resurssien ohella, mitä instituutti pystyi asettamaan käyttöön, laskettiin että tutkimuksen läpivieminen 3-vuotiskauden aikana maksaa 124000 kr eli 75000 mk vuodessa.

Jatkuva koulun työn kehittäminen ruotsalaisen käsityksen mukaan on tarpeen. Monet probleemat pitää ratkaista yhteistyössä psykologis-pedagogisen tutkimuksen ja kokeilun avulla suurean kentällä. Tutkimuksen on voitava käyttää erityisiä kokeilukouluja. Perustutkimusta ja soveltavaa tutkimusta suorittavat yliopiston institutit ja pedagogiset korkeakoulut. Kouluylihallitus seuraa ja koordinoi tutkimusta maassa, johtaa soveltavaa tutkimusta valtion kokeilukouluissa ja välittää koti- ja ulkomaisia kokemuksia ja tutkimusten tuloksia. Tätä toimintaa varten oli ehdotettu kouluylihallituksen käyttöön 120 000 mk vuosittain.

Tehokkaan informaation aikaansaaminen koulukysymyksistä on Ruotsin kouluasiantuntijoiden mukaan erittäin tärkeää koulureformin asialliseksi toteuttamiseksi.

Kun koulureformi pitkän valmistelun ja kokeilukauden jälkeen on lopullisen toteuttamisen vaiheen edessä, tarvitaan asiasta kaikenlaista tietoa välittämistä.

Yleisesti levinnyt tieto siitä, mitä päätetään, tieto päätösten taustasta ja sisällöstä, edellytyksistä ja tarkoituksesta tulee puhdistamaan ylläisen keskustelun väärinkäsityksistä ja johtaa näin tarpeettomien erheiden välttämiseen. Informaation on oltava asiallista ja objektiivista kaikin puolin, vapaa puolue- ja koulupoliittisesta värtäyksestä. Ruotsin koulunuudistusta valmistelevalle komitealle on annettu seuraava tehtävä. Jotta reformi voitaisiin toteuttaa, vain ne, jotka tuntevat sen tarkoitukset ja työskentelävät niiden mukaan, voivat sitä asiallisesti eteenpäin viedä. On tärkeä ottaa huomioon perustavaa laatua, että opettajien suuri enemmistö saa tietojen koulureformin kantavista periaatteista ja esineiden tuottamisesta tiedon perusteella. Komitea ehdottaa, että tähän tarkoitukseen käytettäisiin kahden vuoden aikana n. 420 000 mk ja sitten vuosittain n. 120 000 mk. Kouluylihallitus esittää kuitenkin 534000 mk:n suuruisia summia käytettäväksi mainittuun tarkoitukseen kahden vuoden aikana. Tästä huomattava osa käytettäisiin opettajainvalmentuslaitosten informoimiseen.

- KOULUHALLITUKSEN määrärahalta
KASVATUSTIETEIDEN TUTKIMUSLAITOKSESSA
suoritetta tutkimustoimintaa
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO 1968
- KOULUHALLITUKSEN JULKAISUJA
Kokeilu- ja tutkimusselosteita
- 1/1968 Takala S. - Kuikka M. - Käppi P.: KYKKYMYMÄLTYS JA KOULUSAAVUTUKSETT (19 s.). Referaatti.
- 2/1968 Takala, Sauli - Räihä, Jouko A.: TUTKIMUS KOKO IKÄLUOKAN RUOTSIN KIELEEN KOULUSAAVUTUKSISTA (7 s.). Tiivistelmä tutkimusselosteuksesta.
- 3/1968 Pihanen, Pentti: KOULUN TYÖAIKUIKUIEN JÄRJESTÄMISTÄ VIISIPIIVÄISEN KOULUVIIKKOON SIIRRYTTÄESSÄ (23 s.). Referaatti.
- 4/1968 Taittonen, Pentti: SELOSTE TYÖJÄN KUNNAN ERITYISOPEUTUSKOKKEILUSTA LUKUVUONNA 1966-1967 (13 s.).
- 5/1968 Käppi, Pekka: KOULUMARKAT JA KOULUSUORITUKSET. I OSA I-II LUOKAT (102 s.).
- 6/1968 Käppi, Pekka: SELVITYS JYVÄSKYLÄN ALUEEN KOKEILUKOULUJEN OPPILAIDEN SIJOITTIMISESTA JA MENESTYMISESTÄ LUKUOISSA (18 s.).
- 7/1968 Takala, Sauli - Käppi, Pekka - Pihanen, Pentti: KOULUN DIFFERENTIAATIO JA OPEUTUSTAPAHTUMA (58 s.). Referaatti.
- 8/1968 Lahninen, Pauli: OPPIAINEIDEN SUOSIO PERUSKOULUSSA (20 s.)
Osa I: Lohjakkuiden yhteys kaikille yhteisten aiheiden suosioon.
Suomalainen, Eino: KOKEILUPERUSKOULUJEN YLÄASTEEN VII LUOKKIEEN OPPIAIDEN ASENNOTTAMINEN TASORYHMÄN VÄLINTÄÄN (25 s.). Lyhennelmä tutkimuksesta.
- 9/1968 Lahninen, Pauli: OPPIAINEIDEN SUOSIO PERUSKOULUSSA (23 s.).
Osa II: Lohjakkuiden yhteys valinnaisaineiden suosioon. Oppiaineiden suosio eri lohjakkuuryhmissä.
- 10/1968 Lahninen, Anja: RUOTSINKIELEN OPEUTUKSEN VAIKUTUS ÄIDINKIELEN TAITTOON PERUSKOULUN III-IV LUOKILLA (28 s.).
- 11/1968 Raportti 12 käsittää kolme osaa. Yhteisnimikkeenä käytetään näistä raporteista MAASEUDUN KOULUT JA YHDISTETYT LUOKAT
- 12A/1968 Käppi, Pekka - Takala, Sauli: MAASEUDUN PIENIEN KOULUJEN YHDISTETTYJEN LUOKKIEEN KOULUSAAVUTUKSETT JA NIILIN LIITTYVÄT TEKIJÄT. katsaus tutkimuksiin. (60 s.).
- 12B/1968 Käppi, Pekka: ALA-ASTEEN KOULUTYÖPIIN JA KOKEILUPERUSKOULUJEN OPPIAIDEN PERSOONALLISUUSPIIRTEIDEN JA ERÄIDEN KOULUJÄMÄÄN LIITTYVIEN TEKIÖIDEN VÄLISIÄ YHTEYSIÄ (34 s.).
- 12C/1968 Takala, Sauli: YHDISTETTYIEN LUOKKIEEN JA VUOSILUOKKIEEN KOULUSAAVUTUKSETT RUOTSIN KIELESSÄ (23 s.).
- 13/1968 Takala, Sauli: KOKO IKÄLUOKAN RUOTSIN KIELEN KOULUSAAVUTUKSETT (39 s.).
- 14/1968 Aho, Erkki - Paavola, Erkki: KOULUHALLITUKSEN OHJAMA PERUSKOULUKOKEILU. Selvitys kokeiluperuskoulun järjestelillä saavutetuista tuloksista (37 s.).
- 15/1968 Kangas, Eeko: LASKENNON KOULUSAAVUTUKSETT YHTENÄISKOULUTYÖPIISEN KOKEILUPERUSKOULUN KESKIASTEELLA (8 s.).
- 16/1968 Pihanen, Pentti: OPEUTUSVÄLINEIDEN TUTKIMUS JA OPEUTUKSEN SUUNNITTELU. Seloste pohjoismaisesta symposiumista (22 s.).
- KOULUHALLITUKSEN JULKAISUJA
Kokeilu- ja tutkimusselosteita
- 17/1969 Käppi, Pekka: SELVITYS KOLMIVUOTISEN KOKEILUKESKIKOULUN KÄYNEIDEN OPPIAIDEN MENESTYMISESTÄ YLIOPIILASKIRJOITUKSISISSA 1968 (13 s.)
- 18/1969 Takala, Sauli: VIERAIDEN KIELTEN KOULUSAAVUTUSKOKKEETT JA KIELITÄIDON MITTAAMINEN (36 s.).
- 19/1969 PERUSKOULUKOKEILU 1968 - 1969 (56 s.).
- 20/1969 Männistö, Yrjö - Pihanen, Pentti: KOULUN SOSIOLOGIA. Referaatti teoksesta: Gunnar Boalt, Skolans sociologi. Laitteenä: Katsaus Ruotsin koulunudistusta käsittelevään kirjallisuuteen. (49 s.).
- 21/1969 Käppi, Pekka: KOULUNKÄYNNIN LOPEUTTANEETT OPPILAAT KOKEILUPERUSKOULUN VIII LUOKALLA LUKUVUONNA 1968 - 1969 (21 s.).
- 22/1969 Jurama, Veikko: KOKEILUPERUSKOULUN YLÄASTEEN OPPIIASAINEKSEN VALIKOITUMISESTA KAUPUNGISISSA (16 s.).
- 23/1969 Takala, Sauli - Käppi, Pekka: Uudet OPEUTUSVÄLINEETT JA KOULURAKENNUSTEN SUUNNITTELU. Referaatti aikakauslehdestä "Progressive Architecture", April 1969. New Tools, Education's Emerging Technology. Assault on the Schoolhouse: overthrowing tradition (36 s.).
- 24/1969 Pihanen, Pentti: PERUSKOULUKOKEILUUN OSALLISTUNEETT YLÄASTEEN OPETTAJAT (8 s.).
- 25/1969 Lyyra, Leena: TUNTIPIIRITÄVÄYTYPPÄJÄ LUKITTUNTIEN AVUKSI (19 s.)
- 26/1969 Lyyra Leena - Takala, Sauli: KIELENTUTKIMUKSEN Uudet SUUNNAT JA NIIDEN VAIKUTUS KÄYTÄNNÖN KIELENOPEUTUKSEEN. Kansainvälinen symposiumi Turun yliopistossa 10.-12.4.1970 (13 s.)
- 27/1970 Takala, Sauli: TUOKIOPEUTUS VIERAIDEN KIELTEN OPEUTUKSESSA (12s.)
- 28/1970 Hämäläinen, Seppo: TASORYHMÄÄ VAIHANNEETT OPPILAAT (14 s.)
- 29/1970 Hämäläinen, Seppo - Takala, Sauli: KUNNALLISTEN KOKEILUKESKIKOULUJEN JA OPIKOULUJEN RUOTSIN JA ENGLANNIN KIELEN KOULUSAAVUTUKSETT (32 s.).
- 30/1970 Pihanen, Pentti: OHJELMOIDUN OPEUTUKSEN PERIAATTEIDEN SOVELTAMINEN OPETTAJAOHJOISEEN LUOKKAOPEUTUKSEEN
- 31/1970 Jurama, Veikko: KOTITAUSTAN YHTEYDESSÄ OPPIAIDEN KOULUNKÄYNTIIN LIITTYVIIN MUUTTUJAIIN (14 s.)

Koulutoimenjohtaja

2.9.1986

. Jakelussa mainituille

Hyvät ystävät

Koska allekirjoittaneelta on useaankin kertaan kyselty, miten kaikki alkoi ja miten ensimmäiset vuodet kouluhallituksen tutkimusryhmän toiminnassa menivät eli miten koulututkimus Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen suojissa pantiin käyntiin, olen kirjoitellut oheisen muistelman ja liittännyt mukaan joitakin sellaisia luetteloita ja raportteja, joita ei liene edes KTL:ssä arkistoituna.

Ystävällisin terveisin

Pekka Käppi

JAKELU

Erkki Aho
Jouko Kari
Kimmo Leimu
Kalevi Mesimäki
Pentti Pihanen
Manu Renko
Oiva Ylimentalo
Sauli Takala

LIITTEITÄ